

Ac si scilicet aliquod esset sacrificium, quod Deo non afferat laudem: ita sane est, ait Ambrosius, impiorum sacrificia laudi suæ Deus non ducit, quæ vero à piis inferuntur etiam si parua sint summam Deo gloriam afferunt, quia non tam æstimantur ex proprio valore, quam ex dignitate personæ offerentis: unde subdit David: & redde altissimo vota tua, id est, vota, quæ intra te sunt, te Deo redde acceptum, pietatem cole, quod si feceris satis magnam hostiam Deo maclasti. Et addit. *Terribili, & ei qui auferit spiritum principum, terribili apud Reges terræ*, id est, laudate eum, qui personas non acceptat, sed pro vniuscuiusque meritis, causas discernit, & oblata munera æstimat. *Fide Abel*, (ait Ambrosius) plurimam hostiam obtulit Deo, ideo super Cain munera fratris placuit nimis Abel, quia fide viuit. Nam unde pauperis hostia magis, quam diuitis placet? quia pauper fide ditior est, sobrietate locupletior, & cum sit pauper, ex illis est, quibus dicitur: tibi offerent Reges munera, non enim paupertatis offerentibus, sed motus proprios regentibus, Dominus Iesus delectatur, qui corporalis lasciuia mentis dominentur imperio, studio deuotionis, & fidei, non sacrificiorum ambitione delector. Tantummodo homo immola Deo sacrificium laudis, & redde altissimo vota tua. Aut certe si placet, sic accipiam, quoniam dixit obdormisse somnium suum diuites, increpationes præmisit Domini in eos, terrorem subiecit, potentiam prædicauit, cui nec diuites resisterent, & conuersus ad vniuersos ait: diuites dormierunt, diuites increpantur. Vos orate, & reddite Domino Deo vestro, omnes, qui in circuitu eius offerunt munera, id est, gratias agite pauperes, quia non est acceptor personarum Deus, illi diuitias seruent, condant pecuniam auri, aggregent argenti thesauros, vos orate, quia hoc solum habetis, quod est auro preciosius, & argento. Hoc intulit Ambrosius, quia vbi noster vulgatus habet: *Vouete, & reddite Domino Deo vestro*, ipse ex 70. legit, *Orate, & reddite Domino Deo vestro*, & subdit Ambrosius. *Terribili, & ei qui auferit spiritum principum*, eo quod nullo redimatur diuitis premio, nullo inflectatur potentium suspensio, qui culpa pretia discriminat, & quo plus alicui detulerit eo plus exigit ab eo.

17. Tantæ dignitatis, & excellentiæ sunt apud Deum sancti viri, vt vel temporibus ipsis in quibus vixerunt summam Deus adhibeat reuerentiam, & cultum deferat. Hæc est mens Ambrosij in Psalmum 36. 18. *Nonuit Dominus dies immaculatarum*, id est, multam curam, gerit Deus temporis in quo pij viri, & iusti degunt, & tanquam rem planè sacram veneratur. Notat modum dicendi Christi Domini

Psal. 36. 18.

Lucæ 4. 25.

Ambros.

18.

Cant. 7. 5.

Lucæ 4. 25. *Multa vidua erant in diebus Elia*, &c. Dies Eliæ vocatur tempus illud in quo Elias vixit, vel forte sicut nos tempus numeramus per Reges, Pontifices, & Imperatores, qui præsent: ita Deus tempora discernit per viros pios, qui in eis floruerunt. *Nonuit Dominus* (ait Ambrosius) *dies immaculatarum*. *Sunt enim dies Elia, sunt dies Nabuchodonosor*, id est, *Euangelium habet, in diebus Elia, quando clausum est cælum. Nox erat perfidis, sed Elia lumen erat, clausum erat perfidis cælum sed Elia patebat.*

Canticor. 7. 5. *Caput tuum sicut Carmelus; & coma capitis tui, sicut purpura Regis vincla canalibus*. Ambrosius in Psalmum 118. à vulgata lectione diuersus, sententia nobis valde propinquus, per capillos sponsæ intelligit sanctos, & pios viros: hi autem sicut purpura dicuntur, quia purpura insigne Regum erat apud antiquos. Ergo sensus est: omnes pij viri purpuram induerunt, omnes Reges sunt, & Regum insigne præferunt. Hunc veterum morem innuit Martialis.

Diuisit nostras purpura vestra togas.

Vnde quandoque sumitur pro ipsis magistratibus, sicut insigne alicuius rei, pro re ipsa capitur testis: Est idem Martialis hoc carmine.

Purpura te felix, te colit omnis honos.

Ergo purpuratos inducit sponsa omnes iustos, id est, Reges & Principes. *Et ornatus* (ait Ambrosius) *capitis tui sicut purpura, sanguis Christi purpura est, qui inficit sanctorum animas, non solum colore resplendens, sed etiam potestate, quia Reges facit, & meliores Reges, quibus regnum donat æternum.*

Ambros.

Marci 11. *Et abeuntes inuenerunt pullum ligatum ante ianuam foris in viuio, & soluerunt eum*. Quid opus fuit, vt Euangelista tam exacte describeret locum, in quo erat ligatus pullus ille, cui Christus insedit, scilicet erat foris extra castellum in viuio, vel vt legit Ambrosius lib. 9. in Lucam, *ante ianuam in trāstū*? idem Ambrosius loco allegato, id factum existimat, vt hac ratione, miseram peccatoris conditionem ostenderet, & ex aduerso piorum hominum sclicitatem, in transitu erat, quia peccator multorum dominorum seruitio expositus est, & modo huic modo alij inseruit, quapropter & hic pullus, multorum dominorum fuisse dicitur. Nonnulla alia ad rem presentem adducit, quæ transfero, non expono. *Marcus autem* (ait Ambrosius) *induxit illum ligatum ante ianuam in transitu, quia extra Christum quicumque est, foris est, in transitu addidit, ubi nullius certa possessio, non præsepe, non alimentum, non stabulum. Misera seruitus cui vagum ius est: plures enim dominos habet, qui vnum non habet. Alij alligant, & possideant, iste soluit, vt teneat. Vehementiora enim iura nouit esse, quam vincula.*

19. Marc. 11. 4.

Ambros.

Matt. 26. 57. *cum autem sero factum esset, venit homo quidam diues ab Arimathia nomine Ioseph, qui, & ipse Discipulus erat Iesu*. Hoc quidem factum recenset Lucas cap. 26. 50. his verbis. *Et ecce vir nomine Ioseph, qui erat decurio, vir bonus, & iustus. Quem Lucas iustum, & bonum appellat, hunc Matthæus diuitem dixerat. Sat enim diues est, qui iustus est. Nec mea hæc obseruatio est, sed Ambrosij libro 10. in Lucam his verbis. Hunc Ioseph iustum Lucas dixit, Matthæus diuitem, & merito hoc loco diues dicitur, ubi corpus suscipit Christi, suscipiendo enim diuitem, nesciuit fidei paupertatem, diues est ergo, qui iustus est, iustus vero sindone inuoluit, Israëlita vero & diuersos miscet virtutis odores, & aloës miscet quasi libras centum, hoc est, perfectæ fidei quantitatem.*

20. Matt. 26. 57.

Lucæ 26. 50.

Ambros.

Seruo sensato liberi seruiunt: & vir prudens, & disciplinatus non murmurabit correptus, & infcius non honorabitur.

VERS. 28.

Sicut superioribus sententiis docuit neminem honore priuandum ob paupertatem, sed omnibus æque distribuendum iuxta mensuram timoris Dei, quo pollent: sic etiam in hoc versu docet ob sapientiam hominem esse honorandum, etiam si non sit generis nobilitate clarus. *Seruo sensato liberi seruiunt*. Seruo prudenti, qui ingenui sunt, parebunt; & vir prudens & disciplinatus non murmurabit correptus. Et vir prudens, & doctus non murmurabit quamuis ab eo corripiatur ob aliquos defectus, sine quibus vita humana duci non potest, sed submisso animo correptionem feret, & *infcius non honorabitur*, & stultus nullum honorem à Deo accipiet.

I.

Seruo sensato, &c. id est, ea est vis sapientiæ, vt abiectissimum quemque; & vile mancipium ingenuis præferat, & illis faciat dominari. Iansenius: seruo sensato liberi non dedignabuntur seruire, & obedire.

2.

Tigurina

Tigurina non longius abest: quæ integram sententiam hac ratione transfert. *Liberi ministrabunt seruo cordato, & vir prudens cū eruditur, non fremet: neque enim honoribus afficietur imperitus.* Eadem sententia habetur, Prouerb. 17. *Seruus sapiens dominabitur seruis stultis.* Glossa ordinaria ad literam: sæpe euenit, vt ignobilis genere, nobilitatis scientia, & fide nobilibus præferatur. Vnde seruus sapiens dominabitur filiis stultis. Mystice autem seruus Ecclesiasticus, qui deuote seruat religionem Christianam proponitur Synagoga, vnde maior seruiat minori.

3. *Et vir prudens, & disciplinatus nō murmurabit correptus.* Priorem partem hac ratione præsentī coniunximus: & vir prudens etiam si dominus sit, & multo clarus honore, non detractabit correptionem, serui prudentis. Potest etiam absolute accipi sententia, vt nullus corripī ægre ferat ob humanæ vitæ vitia, quæ nullus hominum facile vitabit. Similia habes Prouerb. 9. *Argue, sapientem, & diliget te.* Hugo: correptus vel disciplinatus verbo vel verberē; assiduis enim castigationibus, vel admonitionibus assuescit correptioni, vel correptionem non detractare.

4. *Et inscius non honorabitur.* Hanc partem Græca non habent. Significat autem ad sensatum seruum etiam pertinere non honorare homines insipientes, sicut, & delinquentes corripere. Quidam honorem pro dignitate accipiunt hac ratione, vir imprudens non euehatur ad dignitates, vt sit antithesis cum prima parte huius sententiæ, scilicet, *seruo sensato liberi seruient.* Scilicet præclaras obtineant. Et inscius non honorabitur, id est, non proficietur aliis. Lyra, & inscius, id est, qui correptionem suscipit, vt sensus sit. Qui æquo animo corripientem se suscipit dignus est qui potestate, & honore clarus fiat: qui vero corripienti se irascitur, indignus honore, & præfectura est.

VERS. 29. *Noli extollere te in faciendo opere tuo, & noli cunctari in tempore angustia.*

1. *Noli extollere te in faciendo opere tuo.* Noli cum operandum est iactare natales: & indignum existimare, vt qui talis ac tantus sit labori incumbat. *Et noli cunctari in tempore angustia.* Et noli reculare laborem cum fame premeris.

2. *Noli extollere te in faciendo opere tuo.* Exemplaria Græca ordinem videntur inuertere, & verbum *αυψίζω*, quod correspondet verbo cunctari in priorē parte versus ponunt. Verbum verò *δὲξάω*, quod correspondet verbo extollere, in posteriore parte addunt: prius verbum Græcum duo significat, scilicet sapienter loqui, aut sapientiam iactare: significat etiam verbis, aliquem decipere, captiose eum aliquo agere, nequere rationes quibus se excuset, quo sensu legisse videtur noster interpret dum vertit cunctari. Ergo sensus est, cum opus aliquod faciendum est vel labor subeundus, ne rationes congeras, quibus labore subterfugas. Præcipue tamē de his agit, qui præclaros natales obtinent, & indignum iactant virum tantum hoc, vel illud opus subire, hic enim sensus maxime conuenit præcedenti versus scilicet: *Seruo sensato liberi seruient*, cōgruit etiam cum eo quod subdit: *Melior est, qui operatur; & abundat in omnibus, quam qui gloriatur, & eget pane.* Quæ sententia apud Græcos cum coniunctione habetur, scilicet, *melior est enim*, &c. reddit enim rationem ob quam elaborandum sit, ei etiam, qui à præclaris patribus ortum habet, scilicet ne eget. Dionys. Carth. de humilitate locum exponit; &

nequis se extollat de opere à se facto. Paulus de Palatio, de fugiendo ocio naturæ inimico authorem loqui autumat.

3. *Et noli cunctari in tempore angustia.* Tempus angustia vocat tempus, quo quis vrgetur rei familiaris difficultate, paupertateque praimitur. Huic enim necesse est laborare etiam si atavos, & proavos Reges numeret, vt egestati succurrat. Dionys. Carth. de oratione ad Deum faciendā, quando laboribus vrgemur hanc partem exponit. *In tempore angustia.* Hug. Card. totum tempus vitæ præsentis, tempus angustia vocat, in hoc ergo tempore non cessandum ab opere, sed labori semper incumbendum.

Melior est qui operatur, & abundat in omnibus, quam qui gloriatur, & eget pane. VERS. 30.

1. Quasi dicat. Melior est, & maiore laude dignus, qui laborat, & abundat rebus omnibus, quam qui suum iactat genus, & fame perit.

2. *Melior est, &c.* Similem sententiam habes Prouerb. 12. *Melior est pauper, & sufficiens sibi, quam gloriosus, & indigens pane.* Componit vtraque sententia hominem indigentem iactantem genus suū, cum eo, qui ex alia honesta arte victum sibi quaerit, & hunc illi præfert. Locum intelligo de his præcipue, qui suum genus iactare nō cessant. Quid enim prodest genus trahere à viris prædiuitibus ei, qui paupertate fameque laborat: quod apto adagione nostrates efferunt: *A mi padre llamaron ogaza yo me muero de hambre.* Mystice vero de his exponere licet, qui sanctos viros ex sua familia iactare non cessant plenis buccis, cum ipsi vitiis scateant. Glossa ordinaria sensu morali hunc versum exponit de eo, qui præ pigritia ad Eucharistiam non accedit. Verba annecto. *Melius est, vt studeas semper in bono opere laborare, vnde reddatur tibi merces iustitia, quā vt consumas dies tuos in vanitate, & egeas illo pane, qui de celo descendit.*

Fili in mansuetudine serua animam tuam, & da illi honorem secundū meritum suum. VERS. 31.

1. *Fili in mansuetudine serua animam tuam.* Id est, fili vitæ tuæ necessaria para. *Et da illi honorem secundum meritum suum.* Et cibos tibi ipsi appone iuxta dignitatem tuam.

2. *Fili in mansuetudine serua animā tuā.* Verbum serua Græcis est honora. Quod verbum non insolenti scripturæ phrasi significat ad vitam necessaria suppeditare. Ergo sensus est: si tempus difficile tibi cōtingat, & alimentis necessariis egeris, ne id agreferas, sed quaestum ex labore conquire, quo vitam transigere valeas. Non longe ab hac expositione abest noster vulgatus dum vertit, serua, id est, conferua vitam tuam, scilicet præbendo tibi ipsi necessaria ad vitæ sustentationem, etiam si ad hoc necesse sit laborare, & insudare multum: Hic sensus filio orationis maxime congruit: ceterum probabiles aliqui authores, hac ratione exponunt; fili vitæ tuæ consule, atque eam in periculis tuere, cum mansuetudine tamen, ne eos, qui tibi nocere conantur, atterere, præ indignatione velis. Ergo sententia mansuetudinem consulit, quæ necessaria est ad vitæ sustentationem: nam qui ex qualibet occasione irascitur frequentibus periculis vitam suam obicit. Multa ergo toleranda, neque ex qualibet occasione iræ fræna laxanda, ne vitæ nobis crimen obiciamus. His similia sunt verba Domini apud Lucam 21. 19. Lucæ 21. 19.

In patientia vestra possidebitis animas vestras. Paulus de Palacio. Si in paupertatem incideris, memor sis mansuetudinis tuæ, nam licet omnes dedecet ira, maxime tamen pauperes, quos oportet mansuetos esse, & diuitem fastum patienter ferre. in quem sensum etiam exponit posteriorem versus partem, nempe; & da illi honorem secundum meritum suum. Id est, maximum enim decus & ornatum accipit anima ex patientia, & rebus aduersis. Ergo non ille honori suo cõsultat, qui iniurias propulsat, sed qui cõdonat.

3: Et da illi honorem secundum meritum eius. Græci, secundum dignitatem eius. In quem sensum referenda sunt Latina secundum meritum. Nam dignitas, & meritum quandoque conuertuntur. Cornelius Iansenius ita exponit illud, secundum meritum eius, id est, pro dignitate ipsius animæ. Ac si dicat, memineris quantæ dignitatis sit anima tua: quanti æstimari debeat humana vita, & ne graueris laborare, dũ eam videris præ fame perditum ire: quam expositionem vim addere putat præcedenti sententiæ. Nam cum plerique hominũ a labore abstineant, ne laborando dehonestentur, vt præcedens sententiã retulit, nepe: Melior est, qui operatur, & abundat in omnibus, quã qui gloriatur, & eget pane: ait, adeo non ad quæstum laborantem, animam suam non dehonestare, vt potius det illi honorem secundum meritum eius. Tantæ enim dignitatis vitam suam, & animam suam iudicat, vt pro ipsa laborare non detrectet. Ast ego illud secundum meritum eius hac ratione expono. Concede tibi alimenta iuxta statum, & conditionem tuam: alia epulæ, & pocula conueniunt Regi, cuius dignitas maxima est, alia regni proceribus, alia equitibus militiam, mercaturam agentibus alia, atque alia. Ergo docetur quisquis propriis finibus contineri, nec debitam mensuram, & modum præterire in conuiuio parandis, & in quotidiano cibo. Vel referenda sunt verba ad cuiuscunque valetudinem, vt delicatioribus vtatur cibus ille, qui his opus habet, ille verò rudioribus, cui firma est valetudo.

Dionys. Carth. Da illi honorem secundum meritum suum, id est, de futura beatitudine consolare. Et, ac refice, & fac eam sensualitati & corpori imperare, ne merearis audire: homo cum in honore esset non intellexit, comparatus est iumentis insipientibus, & factus est similis illis. Ergo dupliciter exponit. Prius, consolare animam tuam memoria beatitudinis; quæ cuique continget iuxta merita sua. Posterior: ne animam, partem scilicet pretiosissimam corpori subiicias.

VERS. 32. Peccantem in animam suam quis iustificabit? & quis honorificabit exhoronantem animam suam.

1. Peccantem in animam suam quis iustificabit. Quis culpa liberabit eum, qui vitæ suæ non cõsulet, iuxta id quod debet. Et quis honorificabit exhoronantem animam suam. Et quis alimenta suppeditabit ei, qui se cibo necessario priuat.

2. Peccantem in animam suam quis iustificabit. Ex superiori versu sententia pendet. Præmiserat, fili in mansuetudine animam tuam serua, id est, iuxta cõditionem, & statum tuum tibi ipsi cibum, & vestes, & reliqua ad vitam necessaria compara: subdit rationem. Peccantem in animam suam quis iustificabit? Si tu tibi ipsi detrahis, & sũptui parcis, vulgari amictu vestitus incedis, cum sis nobilis vel ingenuus: quis te iustificabit? Quis tibi honorẽ dabit, quis hoc factum excusare poterit? Quis te defendet? quis te iustum pronũtiabit: omnia hæc significat verbũ iustificare. in hunc sensum exponenda posterior pars. Et quis honorabis exhoronantẽ animam suam: Verbũ honorare

pro alimenta suppeditare accipio, sicut præcedenti versu, iuxta Paulinam phrasim 1. ad Tim. 5. 17. *Qui bene præsunt presbyteri duplici honore digni habeantur.* Id est, duplici portione. Ergo sensus est. Nam si te ipsum rebus ad vitã necessariis priues, quis eas tibi suppeditabit. Indignus quippe est auarus, qui aliquid dono accipiat. Vel etiam si verbum honore in propria significatione accipiatur, non incongruum sensum habent verba, scilicet: quod si tu debito te honore priues, qui ex vestitu, mensa, comitatuque accrescit, quis tibi honorem impendet?

Peccantem in animam suam, &c. Cornel. Iansenius de eo versum exponit, qui aliquod crimen cõmittit se indignum, vel quoquomodo animam suam dehonestat, hic enim nulla defensione dignus est. Hugo Card. Peccatis manifestis polluentem animã suam. Ergo licet omnia peccata cauere doceat author, præcipuẽ illa quæ publice cõmittuntur. Nonnulli aduersum præcedentem referunt hac ratione: *Fili in mansuetudine serua animam tuam.* Id est, mansuetudini, & patientiæ incumbe: *Nam peccantem in animam suã quis iustificabit?* Id est, nam si iræ colla submittas, & hac ratione te ipsũ deturpes, quis tibi honorẽ præbebit? Nam iram non frenare maximũ dedecus affert. Sed prior expositio magis ad rem præsentem facit. Optime author per interrogationem suam sententiam exponit: nam his interrogationibus vehementius negat, quam si diceret simpliciter.

Et quis honorabit. Exhoronantem animã suam. Idem Iansenius, & ei qui à laboribus adducendo, ad vitã necessaria non quærit, quis alimenta ministrabit? Non displicet expositio, nec multũ abest, ab ea quã tradidimus. Dionys. Carth. locum exponit de vitiiis carnalibus his verbis. *Et quis honorificabit exhoronantem animam suam, id est, honore indignus est, qui animam suam peccando facit inhonorabilem, & quauis Seneca Tullioque restantibus spiritualia peccata plus vitiet, carnalia tamen plus infamant. In hoc enim cõsistit honor anime rationalis, vt à carnalibus terrenis, ac transitorijs abstrahatur.* Vitia carnalia vocat Dionysius, quæ præcipuẽ corpus inuadit, vt luxuria & crapula, &c.

Pauper gloriatur, per disciplinam, & timorem suum: & est homo qui honorificatur propter substantiam suam. VERS. 33.

Ostendit in hoc versu author viã per quã possit adipisci nominis celebratorem, non secus ac diues. Pauper gloriatur per disciplinam, & timorẽ suum. Id est, si pauper sapiens fuerit, si Deum colat, & reueretur, honori omnibus erit, nõ aliter ac diues, qui ob partas facultates multo in honore est apud omnes: hoc enim significat posterior pars versus. *Et est homo qui honorificatur propter substantiam suam.*

Pauper gloriatur, &c. Græca exẽplaria idẽ verbum habent in vtraque parte sententiæ, verum in prima vulgatus transtulit gloriatur, in secunda honorificatur. Quod verbum in omnibus versibus his habetur, & in alio transtulit vulgatus seruo, in alio honoro. Et nos exposuimus necessaria ad vitã suppeditare. Verũ in præsentem versu hanc significationẽ commode habere non potest, sed aliã magis tritam, & quam noster vulgatus prætulit, scilicet gloriatur, verbũ autem gloriatur passiuẽ accipio pro honorari: non actiuẽ, sicut alibi pro iactare, & extollere se, vt male Hugo, & Dionys. Carth. id est, pauper si sapientiæ, virtutique incumbar, non aliter honorem adipiscetur, ac solent diuites propter diuitias. Alij Latini authores in eadem significatione verbi persistentes in qua superioribus versibus nos illud accepimus, versum exponunt. Pauper hono-

noratur ob disciplinam & timorem. Id est, pauperi dantur ad vita necessariam ob virtutem; & sapientiam. Insuper est homo, cui multa dantur, quia opibus abundat, hac enim ratione exponunt secundam versus partem. Verum licet hæc expositio, in priori parte, utcumque sustineri possit, in posteriori verò nulla ratione. Lyra per pauperem intelligit humiles, sunt enim humile multo honore digni.

Lyra.

3. *Et timorem suum.* Ego per timorem, cultum, & latrariam intelligo, fauet Tigurina quæ hac ratione transtulit. *Pauper propter scientiam suam, & religionem gloriam adipiscitur.* Nota, quod pronomen suum non ad timorem, sed ad scientiam referendum est.

4. *Et est homo qui honorificatur propter substantiam suam.* Tam ob diuites, quam ob pauperes insertam sententiam docet Palatio. ob diuites, quia eos docet magis virtuti, & sapientiæ honorem suum credere quam opibus, nimirum, quia illæ fluxæ sunt, illa verò firmius animo adhæreat, quapropter laus, quæ à sapientiæ venit, & pietate diuturnior, & firmior est. Docetur etiam pauper, ut si ad meliorem peruenit fortunam, studium nihilominus sapientiæ, & doctrinæ seruet, nam si hæc ad multam gloriam extollunt hominem ab humili statu, multo magis dum è fæce paupertatis emerit eundem gloriosum reddent.

Palacio.

VERS. 34. *Qui autem gloriatur in paupertate, quanto magis in substantia? & qui gloriatur in substantia, paupertatem vereatur.*

1. *Qui autem gloriatur in paupertate, quanto magis in substantia?* Id est, si vilis, & pauper homo honoratur propter sapientiam & pietatem: quem quæso honorem haberet, si ei felicius fortuna afflisset? *Et qui gloriatur in substantia, paupertatem vereatur.* E contra verò, qui non ob sapientiam, & virtutem honoratur, sed ob solas diuitias suspicitur, is sanè maximè vereatur paupertatem, cum vna rerum copia cum honorem concilier.

2. *Qui autem gloriatur.* Aliqui verbum gloriatur exponunt hac ratione, qui autem abundat donis (hoc enim est gloriari, & honorari, ut superius diximus) cum pauper est ob virtutem, & sapientiam, multo plura, & maiora dona acciperet si pietati, & sapientiæ felicius accessisset fortuna. Verum licet verbum Græcū, quod noster interpres transtulit gloriatur, pro honorari accipi possit; hoc tamen loco præstat illud exponere inusitata, & magis propria significatione, iuxta illud Eccl. 7. *Vtilior est sapientia cum diuitiis, & magis prodest videntibus solem.* Duplicè expositionem adducit Dionysius ad mores. Prior est: ille qui in paupertate & laboribus gloriatur, ille securus diuitiis uti poterit, securus inquam, quod nõ tumescet infelicius fortuna, qui infelicè patienter tulit. Vel qui cū diues est turget, & inaniter inflatur, huic utiliter diuitiæ subtrahuntur, ne nimium inflatus creper.

Eccl. 7.

Dionys.

3. *Et qui gloriatur in substantia, paupertatem vereatur.* Hanc partem hac ratione efferunt Græca exëplaria. *Et inglorius in virtute, quanto magis in paupertate.* Id est, qui inglorius erat facultatibus, abundans scilicet ob vitia, vel alias ob causas, si in paupertatē deuenit, longe magis erit dedecori, quandoquidè vitia, quibus deturpatur, vitiiis celerare non poterit, vel populi auram captare, aut assentatores alere. Non longius abest codex Latinus, si ea, qua exposuimus ratione ad Græca exemplaria detrahamus. Scilicet, o diues, qui ob solas diuitias honoraris, caue ne ab illis excidas, nã omnibus proculdubio probro eris, & dedecori. Dion. Carth. *Paupertatē vereatur. Similiter, qui in spirituali opulenta gloriatur in Domino, spiritualium donorum carentia detestetur, ne cum ceperit spiritu,*

Dionys.

carne iã consummetur, & sunt nouissima eius peiora prioribus. Multum ergo cauendum est eis, qui spiritualē viam ingressi sunt ne torpescat, ex hoc enim animæ torpore infelices exitus passim videmus. Hugo Hugo. Card. *Qui gloriatur in substantia spirituali, vel scientia vel virtutum paupertatem rerum vereatur, id est, honoret, quia paupertas custodia est humilitatis, & custodia omniū virtutum.* Ergo verbum vereatur accipit Hug. pro reuerentiam exhibeo. Addit idem. *Et paupertatē reuereatur, id est, nuditatem virtutum timeat.* Lyra. & paupertatem reuereatur, quia frequenter pauperes in diuitias, & è conuerso transmutatur. Lucæ 1. *esurientes impleuit bonis, & diuites dimisit inanes.* Tam facilis transitus est ab vno in aliud, ut qui pauper est sperare possit breui se fore ditandum, & qui diues, ad summam pauperiem redigendum.

Hugo.

Lyra.

ETHOLOGIA CXXIII.

Prelatus non modò spiritualia curet, sed ad vitam necessaria.

Multa inferit his vltimis versibus Ecclesiasticus de cura prælatorū erga subditos, in super addit non fraudandum genio, sed cuique secundum status conditionem alimenta necessaria ad vitæ sustentationem fore tribuenda, vnde aptè satis ad propositum præsens Ethologia euincit prælatum non modo curaturum ea quæ ad spiritus profectū pertinent subditorum, sed etiam teneri ad suppeditandū ad vitā necessaria cuique pro modulo suo. Cum enim homo corpore, & anima constet, non satis est si de anima tantū sit sollicitus, corpore omnino neglecto. Imò verò difficilè subditi patiuntur diligentè prælatū erga spiritualia, nisi ab illo aliquod cōmodum tēporale repperent. Ioan. 6. *fatiata multitudo subintulit Dominus discipulis: Colligite qua superauerūt fragmenta ne pereant. Collegerunt ergo, & impleuerunt duodecim cophinos fragmentorum.* Origenes tract. 14. in Matth. autumat hos duodecim cophinos adumbrasse duodecim thronos, de quibus Christus Matth. 19. *Sedebitis, & vos super sedes duodecim, iudicantes duodecim tribus Israël.* Sed quæ quæso similitudo inter eminentes thronos, quibus docet in secessuros fore Apostolos tanquā iudices, & duodecim cophinos semefos piscis, & frustra panis continentes? Sanè non inanis vtriusque analogia, & vtraque res prælatū integrè, & plene designat, nempe tribunal ostendit curam, quam gerere debet in componendis subditorū moribus, sportæ verò alimentis plenæ curam erga temporalia; ostendunt ergo neutrum horum sine altero prælatorum officium plene adumbrare posse, sed si vtrumque coniungatur, præclare illud designat. *Arbitror autem* (ait Origen.) *duodecim cophinos fuisse apud Discipulos, quibus dictum est. Sedebitis super duodecim sedes iudicantes duodecim tribus Israël.*

I.

Ioan. 6. 12.

Mat. 19. 28.

Orig.

2.

Prou. 31. 13.

Ambros.

Optimè ad rem præsentem exponit Ambrosius in c. 31. Prou. illud prædicti capitis n. 13. *Quasiuit linum, & lanam, & operata est consilio manuum suarum.* Circa lanam, & linū fortis mulier operatur, quæ iuxta Ambr. prælatum designat. Lana autem, quæ ab ouibus, & agnis abstrahitur, res corporales designat, linū verò quod ex herbis fit, spiritualia prætedit iuxta eundē. Ergo ille penes quem summa rerū est vtrique operi manum adhibeat, nec tantum lanam, nec tantum linum sibi vèdicet, sed circa vtrumque sit sedulus, ut spiritualia curet, & temporalia non negligat. *Lanificam, & linificam* (ait Ambrosius) *matronam hanc sanctus sermo describit: queritur modo à nobis, quid sit lana, quid sit linum? lanam carnalē quidem puto, linū spirituale. Hoc audeo conijcere ex ordine vestimentorū nostrorum. Nam vestimentorū nostrorū interiora sunt linea, exteriora sunt*

sunt

sunt lanæ, quicquid carne operamur, in propatulo est, quicquid spiritu, in secreto. Operari carne, & non operari spiritu, quamuis bonum videatur, utile non est. Operari vero spiritu, & non operari carne, pigriorum est.

3. *Iob 29. 12. Eo quod liberaisset pauperem vociferantem, & pupillum, cui non erat adiutor. Hæc verba exponit Gregorius lib. 19. mora. cap. 15. De iuuandis miseris opere, & elemosyna. Præmiserat autem Iob*

cod. c. n. 7. Quando procedebat ad portam ciuitatis, & in plateis, parabat cathedram mihi. En tibi duæ partes officij prælatorum, quarum utraq; obire debet, nec alteram contemnere. Nempe docere ex cathedra, & ad vitam necessaria suppeditare. Hoc idem significant verba illa

Gen. 1. 12. Et protulit terra herbam virentem, & facientem semen iuxta genus suum, lignumque faciens fructum, & faciens unumquodque sementem secundum speciem suam. Duo dicitur terra produxisse, nempe segetes, quæ victum, & alimentum homini ministrarēt: tum etiam proceras arbores, quæ fessis viatoribus, & multo calore æstantibus umbram præberēt, & refrigerationem. Hæc duo obire debet, qui præest: ut scilicet vitiorum æstu fessis, umbram præbeat, pietatem doceat, à vitiiis cauere instituat, hoc enim est umbram offerre. Tum etiam victum, vestitum, & reliqua ad vitam necessaria subministrat, id enim significat terra, dum segetes profert in hominum usum. Audi verba Gregorij. Eo quod liberaisset pauperem vociferantem, & pupillum, cui non erat adiutor. Vox quippe cum opere sibi necessario concordat. Hæc autem beatus Iob, & exhibuit subditis, & tamen per sanctam Ecclesiam exhibenda significauit. Quæ utraq; nunc ineffabiliter exercet, ut videlicet, & filios suos, & loquendo pascat, & defendendo protegat, quatenus, & per verba bonos satiet, & per patrocinia teneatur amari. Bene autem scriptum est: Germinet terra herbam virentem, & facientem semen, & lignum fructiferum faciens fructum iuxta genus suum. Quod sic est veracius factum, ut significaret faciendum.

Gregor. Per terram quippe significatur Ecclesia, quæ & verbi nos pabulo reficit, & patrocinij umbraculo custodit, quæ & loquendo pascit, & opitulando protegit, ut non solum herbam refectiois proferat, sed & cum fructu operis arboris refectiois.

4. *Exod. 26. 1. Tabernaculum vero ita facies: decem corinas de bysso retorta, & hyacintho, & purpura, coccoque bis tincto, variato opere plumario facies. Pulchra sanè hæc & speciosa pulchritudine colore variegata, quæ interioriorem partem sanctuarij ornant. Verum ut ab his pluuia, ventos, & puluerem arceant, vide quid subiungat eodem ca. num. 14. Facies & operimentum aliud tecto de pellibus arterum rubricatis: & super hoc rursum aliud operimentum de ianthinis pellibus. Hæc exteriora operimenta viliora quidem, non tamen minus hæc, quam illa necessaria, ut scilicet contra ingruentes tempestates interioriorem splendorem defendant. Hæc duæ partes tabernaculi duas partes significant officij prælatorum, illud quidem interius culturam animi protendit, alterum vero quod exterioriorem partem spectat, ea quæ ad corporis sustentationem sunt necessaria, adumbrant. Nam licet hæc sint minus pulchra minorisque pretij, sine his tamen alia consistere nequeunt, nec subditis libenter excipit doctrinam prælati, qui curam corporis abiecit. Ad Moysen, ait Gregorius lib. 5. mor. cap. 18. quippe dicitur, ut ad tegenda interiori sancta sanctorum, ex bysso, cocco, atque hyacintho vela texantur: iussimque est, ut ad protegendum tabernaculum vela cilicina, & pelles extenderent, quæ nimium vel pluuia, vel ventos, vel puluerem tollerent. Quid enim per pelles, & cilicia, quibus tabernaculum tegitur, nisi grossas hominum mentes accipimus, quæ aliquando in Ecclesia occulto Dei iudicio, quamuis dura sint, præferuntur: quæ quia seruire curis temporalibus non timent, oportet, ut tenta-*

tionum ventos, & pluuia de huius mundi contrarietatibus portent. Quid vero per hyacinthum, coccum, byssumque significatur, nisi sanctorum vita tenera, sed clara? Quæ dum caute in tabernaculo sub cilicijs, & pellibus absconduntur, sua integra pulchritudine seruantur.

Apocalypf. 8. 1. Et cum aperuisset sigillum septimum, factum est silentium in celo quasi media hora. Hoc silentium si ad mores transferatur spiritualium rerum altam contemplationem designat, hoc autem silentium fit in celo, id est, in his qui præsunt, verum nota, quod hoc silentium in celo dimidia tantum hora factum dicitur, quia qui præsunt non debent totum tempus in spiritualibus ponere, sed dimidiam horam spiritualibus præbeant, & aliam dimidiam in temporalibus infumant. Hoc dixerim ex Gregorio lib. 30. moral. cap. 1. 24. Qui suam sententiam firmat ex verbis Genes. 2. 21. Immisit Dominus soporem in Adam. Cunque obdormisset tulit unam de costis eius, & repleuit carnem pro ea, & edificauit Dominus Deus costam, quam tulerat de Adam in mulierem. Non passus est Deus Adamum, quem rebus omnibus præfecerat, solitarium permanere, sed ei adiunxit uxorem Euam, quia ille qui præest non solum virilia munera obire debet, & circa rerum spiritualium contemplationem versari, sed etiam ad faminea officia descendere, & ea parare, quæ ad victum necessaria sunt subditis, expende etiam cum Gregorio tempus, quo abstracta costa in mulierem ædificatur, nempe dum Adam inuentis excessum pateretur, tunc quidem ab eo costa euellitur, scilicet prælatum non totum tempus infumat in diuinorum rerum contemplatione, & cura spirituali subditorum, sed inde se ipsum detrahat, & auellat, & ad hæc temporalia traducat. Factum est

Greg. silentium (ait Gregorius) in celo quasi dimidia hora, celum quippe vocatur Ecclesia electorum, quæ ad æterna, & sublimia dum per subleuationem contemplationis intendit, surgentes ab infimis cogitationum tumultibus premit, atque intra se Deo quoddam silentium facit, quod quidem silentium contemplationis, quia in hac vita non potest esse perfectum, factum dimidia hora dicitur. Sciendum vero est quod nequaquam culmen contemplationis attingimus si non ab exterioris curæ oppressionibus cessemus. Quod silentium nostrum bene Adam dormiens figurauit, de cuius mox latere mulier processit, quia dum quis ad interiora intelligenda rapitur, à rebus visibilibus oculos claudit. Et tunc in semetipso, vel quæ esse utiliter debent, vel quæ subesse possent infirma, distinguit. Aliud in illo sit, quod regere valeat tanquam vir, aliud tanquam femina regatur, in hoc ergo silentio cordis dum per contemplationem interius vigilamus, exteriori quasi obdormiscimus.

Ecclesiast. 11. 2. Da partem septem, necnon & octo, quia nescis, quid futurum sit malum super terram. In suum locum asseruimus historicum sensum huius loci, eum verò ad rem præsentem trahamus sensu morali cum Gregorio lib. 35. Moral. cap. 7. Hic enim per septenarium numerum intelligit res omnes temporales, quæ septem dierum spatio conditæ sunt, per octonarium verò numerum adumbrari putat spiritualia, & cœlestia, nam Christi resurrectione, quæ nostram resurrectionem protendit, octauo die facta est. Ergo tu qui præes da partem septem, necnon & octo, id est, non ita spiritualibus incumbas, ut temporalia omittas, sed spiritualia cura, & temporalia non deferas. Hoc idem significari credit Gregorius per quindecim gradus, per quos ad templum ascendebatur. Septem quidem, & octo quindecim efficiunt. Ergo qui dignas hostias Deo mactare intendit, his quindecim gradibus in templum conscendat, ne in medijs gradibus consistat. Hunc mysticum numerum inuenit Gregorius

Apoc. 8. 1. Et cum aperuisset sigillum septimum, factum est silentium in celo quasi media hora. Hoc silentium si ad mores transferatur spiritualium rerum altam contemplationem designat, hoc autem silentium fit in celo, id est, in his qui præsunt, verum nota, quod hoc silentium in celo dimidia tantum hora factum dicitur, quia qui præsunt non debent totum tempus in spiritualibus ponere, sed dimidiam horam spiritualibus præbeant, & aliam dimidiam in temporalibus infumant. Hoc dixerim ex Gregorio lib. 30. moral. cap. 1. 24. Qui suam sententiam firmat ex verbis Genes. 2. 21. Immisit Dominus soporem in Adam. Cunque obdormisset tulit unam de costis eius, & repleuit carnem pro ea, & edificauit Dominus Deus costam, quam tulerat de Adam in mulierem. Non passus est Deus Adamum, quem rebus omnibus præfecerat, solitarium permanere, sed ei adiunxit uxorem Euam, quia ille qui præest non solum virilia munera obire debet, & circa rerum spiritualium contemplationem versari, sed etiam ad faminea officia descendere, & ea parare, quæ ad victum necessaria sunt subditis, expende etiam cum Gregorio tempus, quo abstracta costa in mulierem ædificatur, nempe dum Adam inuentis excessum pateretur, tunc quidem ab eo costa euellitur, scilicet prælatum non totum tempus infumat in diuinorum rerum contemplatione, & cura spirituali subditorum, sed inde se ipsum detrahat, & auellat, & ad hæc temporalia traducat. Factum est

Greg. silentium (ait Gregorius) in celo quasi dimidia hora, celum quippe vocatur Ecclesia electorum, quæ ad æterna, & sublimia dum per subleuationem contemplationis intendit, surgentes ab infimis cogitationum tumultibus premit, atque intra se Deo quoddam silentium facit, quod quidem silentium contemplationis, quia in hac vita non potest esse perfectum, factum dimidia hora dicitur. Sciendum vero est quod nequaquam culmen contemplationis attingimus si non ab exterioris curæ oppressionibus cessemus. Quod silentium nostrum bene Adam dormiens figurauit, de cuius mox latere mulier processit, quia dum quis ad interiora intelligenda rapitur, à rebus visibilibus oculos claudit. Et tunc in semetipso, vel quæ esse utiliter debent, vel quæ subesse possent infirma, distinguit. Aliud in illo sit, quod regere valeat tanquam vir, aliud tanquam femina regatur, in hoc ergo silentio cordis dum per contemplationem interius vigilamus, exteriori quasi obdormiscimus.

Ecclesiast. 11. 2. Da partem septem, necnon & octo, quia nescis, quid futurum sit malum super terram. In suum locum asseruimus historicum sensum huius loci, eum verò ad rem præsentem trahamus sensu morali cum Gregorio lib. 35. Moral. cap. 7. Hic enim per septenarium numerum intelligit res omnes temporales, quæ septem dierum spatio conditæ sunt, per octonarium verò numerum adumbrari putat spiritualia, & cœlestia, nam Christi resurrectione, quæ nostram resurrectionem protendit, octauo die facta est. Ergo tu qui præes da partem septem, necnon & octo, id est, non ita spiritualibus incumbas, ut temporalia omittas, sed spiritualia cura, & temporalia non deferas. Hoc idem significari credit Gregorius per quindecim gradus, per quos ad templum ascendebatur. Septem quidem, & octo quindecim efficiunt. Ergo qui dignas hostias Deo mactare intendit, his quindecim gradibus in templum conscendat, ne in medijs gradibus consistat. Hunc mysticum numerum inuenit Gregorius

BBb 2 in

5. Apoc. 8. 1.

Gen. 2. 21.

Greg.

6. Eccl. 11. 12.

in Christi discipulis, super quos illapsus est Spiritus sanctus die Pētecostes. Hic enim Spiritus eos amat, eos fouet, & amplectitur, qui vtrāque curā, scilicet spiritualē, & temporalem assumūt. *Da partem septem* (ait Gregorius) *ne non & octo. Per septenarium quippe numerū hoc quod septē diebus agitur prasēs tēpus expressit, per octonariū vero vitā futuram designauit, quam sua nobis Dominus resurrectione patefecit, dominico scilicet die resurrexit, qui dñi die septimū, id est, sabbatū sequitur a cōditione octauus inuenitur, bene autē dicitur: da partē septē, ne non & octo, quia ignoras, quid mali futurū sū super terrā: ac si aperte diceretur, sic dispēsa temporalia vt appete re non obliuiscaris aeterna. Oportet nāque, vt in possēn bene agendo prouideas, quia de vēituro iudicio, quāta tribulatio sequatur, ignoras. Hinc est quod quindecim gradibus tēplum ascēditur, vt ex ipsa eius ascēssione discatur, quatenus per septem, & octo, temporalis scilicet dispēsetur actio, & prouide mēsurā aeterna requiratur, propter hunc septenariū numerū tēporalia, octonariū vero aeterna significātem, super centū viginti fideles in canaculo residentes Spiritus sanctus effusus est. Per septē quippe, & octo quindecim cōponūtur, & si ab vno vsque ad quindecim numerando paulatim per incremēta cōsurgimus, vsque ad centesimū, & vigesimū numerum peruenimus. Quia scilicet effusione Spiritus sancti didicerunt, vt & temporalia tolerando transirent, & aeterna hincianter appetere.*

7.
Gen. 3.

Genes 3. Cur praecepit vobis Deus, vt non comedetis de omni ligno Paradisi. His verbis satis offendit serpens calliditatem, & astum suum, sensim virus instillat, & subinde ab amore Dei, & benevolentia, parentes nostros auellere intendit, odia, & discordias seminat. Hoc vt faciat Deus nimis seuerū humano bono inuidentem, & res ad victū necessarias non curantem inducit, nihil enim est, quod aduersus Prælatum subditū ita exulceret, quam si ea neget, quę ei ad corporis sustentationē necessaria sunt, aut hęc parce prębeat. Ergo per sūmū astū diabolus de vetito ligno Deū apud mulierem insinulat, vt eam ab eius amore auellat. Pulchre dictum innuit Chrysostronus Hom. 15. in Genesim his verbis. *Cur dixit Deus, ne comedatis de omni ligno, quod est in paradiso? Quasi diceret malignus ille demon. Quare Deus priuauit vos tāta fruitione? cur non cōcedit, vt participes sitis eorū honorū, quę sunt in paradiso? Sed pręstitit quidē, vt visu frueremini, maiori tamē voluptati interdixit? quare inquit hoc? quia vilitas versari in paradiso, & non frui eis, quę in eo sunt, sed ideo maiorem fertis dolorem, quod expectare licet vobis licet frui non licet.*

8.
Matt. 5.4.

Matt. 5.4. Ut sitis filij Patris vestri, qui in caelis est, qui solē suū oriri facit super bonos & malos: & pluit super iustos, & iniustos. Per solē, & pluias intelligit Christus Dominus omnia tēporalia, quę pluuie humore, & Solis ardore veluti cōmunibus instrumentis producuntur. Vide ergo quid dicat. *Qui Solem suum oriri facit, &c.* id est nō rogatus, nō requisitus vltro, & spōte hęc ad vitā necessaria producit, hominum vota anteuertit, & hęc nō petētibus elargitur. Spiritualia quidem prębet, sed adhęc danda precibus quæriri excitari, ad temporalia vero nō requisitus descendit. Hęc Chrysostr. Hom. 54. in Genesim, vbi rē expressius probat ex verbis Domini Matt. 6. 36. *Quærite primū regnū Dei, & iustitiā eius, & hęc omnia adiiciētur vobis.* Duo hominibus necessaria denūtiat, Regnū scilicet Dei, quod spirituale quid designat: alia verō quę tēporalia sunt, quę dicit adiicienda. Ergo regnū Dei quærendum pręmisit, id est, multa diligētia inuestigandū: reliqua verō quę ad vitā sustentationē pertinent, vel ofcitatibus danda firmat. Ac si dicat, Deus quidem vtrāque concedit & spiritualia, quę ad animum pertinent, & temporalia, quę ad vitam transigendam spectāt, diuerso tamen

Matt. 6.36.

modo, nā ad spiritualia precibus sollicitatur, tēporalia vero nō rogatus donat: quę imitari debēt qui pręfunt, qui tanta cura virgeri debent ad eas, quę ad vitā transigendam spectant, vt hęc nō quaerita offerāt. Hęc cōgerit Chrysostronus exponēs verba illa Iacobi in Mefopotamiā pergetis Gen. 28. 20. *Si fuerit Deus mecū, & custodierit me in via per quā ego ambulabo, & dederit mibi panē ad vescendū, & vestimentū ad induendū, reuersusque fuero prospere in domū patris mei, erit mibi Dominus in Deū.* Vide quid petat vir iustus, & quā ob causam Dominū in Deum agnoscat, nēpe si dederit illi panē ad vescēdū, &c. Nā licet hęc minus sint pręcipua, tamen benevolentia, & amore prelati erga subditos magis ostēdunt. Nō simpliciter (ait Chrysostr.) *prætereamus, quę dicta sūt, sed amulemur omnes hunc iustū, & nos qui in gratia eū, qui ante legem, & nihil tēporale petamus a Domino. Nec enim expectat Dominus, vt a nobis admoneatur, sed & non petētibz, nobis largitur ea, quę ad vsum pertinent. Oriri enim facit solem suum super malos, & bonos, & pluit super iustos & iniustos. Et credamus ei adiuuenti. Et dicenti: Quærite regnū Dei, & hęc omnia adiiciētur vobis.*

Gen. 28. 20.

Chrysostr.

Desidiam Heli Sacerdotis his verbis vrget Deus 1. Reg. 2. 27. *Venit autem vir Dei ad Heli, & ait ad eum: Hęc dicit Dominus: nunquid non aperte reuelatus sum domui patris tui, cum essent in Aegypto in domo Pharaonis? Et elegi eum ex omnibus tribubz Israël mibi in sacerdotem, vt ascenderet ad altare meum, & adoleret mibi incensum, & portaret Ephod coram me, & dedi domui patris tui omnia de sacrificiis filiorum Israël.* Vide quibus rationibus peccatum sacerdotis extollat, & augeat, nempe in medium deductis beneficiis, quę in eum Deus contulerat, quorum vltimum & quasi aliis maius illud est. *Et dedi domui patris tui omnia de sacrificiis filiorum Israël.* Id est, dedi tibi omnia quę ad vitā sustentationem necessaria erant, & aliquam partem ex sacrificiis in cibum tibi selegi, sanē cū prælatus subditis elargitur abunde, quę ad victū necessaria sunt, merito eos in officio cōtinet, quod si hi accepto beneficio nihilominus deliquerint, correptione digni sunt: si vero qui pręstet hęc temporalia nō cūret, qua fronte, aut corrigere, aut punire poterit eorum peccata, hanc expositionem aperte affert Gregorius magnus, in hunc locum Regum, his verbis. *Quasi ei aperte obiectione reputet dicens: in vltro ei desui, cum spiritualis honoris, potestatisque culmina prębuit, & ad temporales vsus terrenę abundantię copiam ministrāuit.*

9.
1. Reg. 2. 27.

Gregor.

Lib. 1. Reg. c. 1. 10. *Tulit autem Samuel lenticulam olei & effudit super caput ipsius.* Tam Reges, quam Prophete, & Sacerdotes, oleo inungebantur. Quid olei vnctio habet cū Sacerdotali, & regia potestate commune? Gregorius in expositione huius loci boni prælati, tam spiritualis, quam temporalis adumbrari existimat in olei proprietatibus munus, quarū prima est, vt aliis omnibus liquoribus innatet, quod prælatus misericordiam significat, & prouidentiam erga subditorum alimenta, in super oleum pabulum igni ministrat, alioquin fomēto summo ignis extinguitur, hoc idem exsequi debet prælatus, videlicet nequid desit ad alendam vitam subditorum, in hanc sententiam trahit Gregorius illud Psal. 144. *Miserationes eius super omnia opera eius, id est, misericordiam suam & beneficentiam intulit omnibus suis pręceptis, & eā veluti superimpōsuit omnibus pręceptionibus suis.* Facile enim iussa eius suscipimus, cuius beneficentiam experimur, & si quis necessaria ad vitam subministrer, facile iniungere poterit quod velit: lubentes enim eius voluntati subdimur, qui nobis in necessariis ad vitam pręsto est. *Tulit autem ait Gregorius lenticulam*

10.
1. Reg. 1. 10.

Psal. 144. 9.

Gregor.

lenticulam olei, & effudit super caput eius, quia verò ipsa unctio sacramentum est, is, qui promouetur bene foris ungitur, si intus virtute sacramenti roboretur. Ipsas ergo olei virtutes prius videamus attentius. oleum quippe liquoribus alijs superfertur, oleum ignem fouet, oleum vulnera curare consuevit. Per illud verò misericordia bonum significat, quia scriptum est, misericordias eius super omnia opera eius.

I I.
Psal. 113. 1.
Psal. 113. 1. In exitu Israel de Aegypto, domus Iacob de populo barbaro: facta est Iudaea sanctificatio eius, Israel potestas eius. Id est, Deus se apprime ostendit Regem, & Principem Israëliti populi, sed quæ quæso signa præbuit huius magistratus? Qui conuertit petram in stagna aquarum, & rupem in fontes aquarum. Id est, omnia eis abunde largitus est, quæ ad victum, quæque ad potum erant necessaria. Quo factò optimè suum regnum firmavit, & prælaturam stabiliiuit super populum suum. Hoc enim vel maximè subditos prælati addicit; si scilicet eos inspexerint vtilitati subditorum cõsultentes. Imò verò ob hoc relicta breuiori via Hebræos per desertum in terram promissam detulit, vt potu, ciboque laborantes reficeret. Et hac ratione eorum amorem, & beneuolentiam venarentur, & præceptis suis obediens faceret. Hanc expositionem tradit Chrysofomus in hunc locum Psalmi, qui & suæ sententiæ robur addit, ex illo Ierem. 12. 31.

Ierem. 12. 31.
Ierem. 12. 31. Numquid solitudo factus sum Israël, aut terra serotina? Quare ergo dixit populus meus: recessimus, non veniemus ultra ad te. Id est, cum ego abunde omnino populo Israëliti suppeditauerim, quæ ad victum necessaria sunt, quanam ratione defectionem huius populi tolerare potero. Si ego instar infelicis glebæ nullum cibum eis prorsum ministrassem, haberent quidem quod defectioni suæ prætenderent, at nunc cum omnia abunde dederim, omni prorsus prætextu, & excusatione carent. Facta est Iudaea (ait Chrysofomus) sanctificatio eius. Hoc ipsum alibi suam causam agens, & ostendens se, quæ sua erant primum ostendisse, quæ illorum erant requirere, dicebat: Nunquid solitudo fui domui Israel terra inculta? quod autem dicit est eius modi. Num fui vobis inutilis? Nen innumerabilia bona in vsus contuli? Non ipsam naturam mutauit? Non elementa, vt vobis seruirent, composui? non dedi vobis vitam ab humanis laboribus liberam? Propterea dixit: Num solitudo factus sum Israël? Hoc est, non fructus tui innumerabiles.

Chrysof.
Chrysof. Mat. 6. 9. Sic ergo orabit, Pater noster qui es in cælis, sanctificetur nomen tuum. Adueniat regnum tuum, fiat voluntas tua, sicut in cælo, & in terra. Omnia hæc spiritualia sunt: ne verò quis putaret spiritualia tantummodo à Deo requirenda, & illum temporalia non curare, subdit: Panem nostrum quotidianum da nobis hodie. Id est, omnia ad victum, potum, vestitum, & reliquos vitæ humanæ vsus, large, copioseque ministrat. Hæc enim omnia sub nomine panis comprehendit, id est, non modo spiritualia curat Deus, sed etiam temporalia subinfert. Huius expositionis auctorem habeo Chrysofomus homil. 26. in Matth., qui etiam notat orationis filium; præmiserat enim, fiat voluntas tua sicut in cælo, & in terra. Id est, quæ ad spiritualia atinent Angelicas mentes imitamini, scilicet obedientiam, hymnos, pudicitiam, &c. impossibilitatem autem earum non est cur imitemini. Imò verò ad vitam necessaria à Deo exquirat, qui abundanter ministrabit. Panem nostrum (ait Chrysofomus) quotidianum da nobis hodie: quid est panem nostrum ἐπιούσιον, id est, quotidianum? Quoniam enim dixerat, fiat voluntas tua sicut in cælo, & in terra, id autem loquebatur hominibus carne circumdatis, fragilitate circumdatis, ac necessitate naturæ interim subiectis, neque eandem passibilitatem habentibus, quæ Angeli præferuntur,

12.
Matth. 6. 9.
Matth. 6. 9. tur, præcepta quidem Dei sic à nobis fieri iubet; vt etiam ab illis & impleri condescendit etiam natura fragilitati, ac si diceret: Conuersationis quidem diligentiam eandem vobis efflagito, non tamen impassibilitatem requiro. Nec enim concedit hoc fragilitas ipsa natura quæ necessario certo indiget sustentari.

13.
Ioan. 6. 12.
Ioan. 6. 12. Ioan. 6. post satiati in deserto multitudinem, hæc Christus ad Apostolos: Colligite, quæ superauerunt, fragmenta ne pereant: collegerunt ergo, & impleuerunt duodecim cophinos. Non modo Christus Dominus famem sedauit, verum etiam fragmenta plurima superesse voluit. Quod factum putat Chrysofomus homil. 50. in Matth. vt se Deum omnipotentem ostenderet. Scilicet ac si non suam omnipotentiam ostentaret, si tantum ea præberet, quæ famem releuarent, nihil tamen reliquum fuisset. Deus, ait Chrysofomus, benignus, & liberalis est, nec parce, sed effuse omnia suppeditat: ergo ex modo dandi Deum se esse ostendit, scilicet vltra necessitatem. Ille qui præ est Deum imitetur, non modo ad vitam tranfigendam necessaria præbeat, sed vltra mensuram; illud verò non per oscitantiam prætermittendum, quod subdit Ioannes. Illi ergo homines cum vidissent, quod fecerat Iesus signum, dicebant: quia hic est verè propheta qui venturus est in mundum. Iesus autem cum cognouisset quia venturi essent, vt raperent eum, & facerent eum Regem: fugit iterum in montem ipse solus. Multa quidè Christus Dominus turbas docuerat, multa item signa ediderat, mortuos ad viuos renocarat, nec tamen vnquam eum in Regem sibi deligere curarunt, sed eo tantum tempore, quo eos pauit, videlicet nihil est quod ita subditos in prælatorum amorem pertrahat, quam dum eorum commodis temporalibus inuigilant. Componit autem Chrysofomus hoc factum Christi cū illo Eliæ 3. Reg. 11. crementa quidem suscepit farina & oleum, non tamen abunde, sed ea quæ ægrè ad domus sustentationem sufficiebant, quod quidem indicium fuit Eliam hominem fuisse, quo nomine sapius Elias vocatur. At verò cum Christus maiori cum largitate donat vltra mensuram, & necessitatè, non modo se hominem, sed & Deum ostendit. Potuisset quidem efficere (ait Chrysofomus) vt extincta fame nihil superflui remaneret, verum quia sub Elia simile quid factum est, non ita omnipotentiam eius discipuli cognouissent. Vnde habeo, ipsum hunc Iudei mirati sunt, vt Regem quoque constituere voluerint, cum in alijs signis istud non fecissent.

14.
Ioan. 6. 12.
Ioan. 6. 12. Imò verò hoc loco addendum: quo quis imperfectioribus, & rudioribus præest, eo maiori cum liberalitate necessaria suppeditare debet. Rem ex mēte Chrysofomi homil. 50. in Matth. quinco ex illo Ioan. 6. Vt autem impleti sunt, dixit discipulis suis, colligite quæ superauerunt fragmenta ne pereant, collegerunt ergo & impleuerunt duodecim cophinos fragmentorū. Hæc frustra panis, & semelos pisces in cibum Apostolorum asseruari iubet Christus Dominus. Illud hoc loco notandum. Turbis quidem integros panes, & pisces apposuisse, Apostolis verò frustra tantummodo, & micæ. E contra quidem faciendū videbatur, vt scilicet Apostolis integri panes, & pisces inferrentur, reliquæ verò mensæ turbis. Verum Christus Dominus optimi prælati munus obibat, & eos qui imperfectiores erant prius satiavit, reliquias verò Apostolis asseruauit, qui cum perfectiores essent nouerant quidem ferre famem & egestatem. Sed illud (ait Chrysofomus) prioribus minus non est, quomodo tanta reliquia facta sunt, vt æquales numero corbes neque plures neque pauciores discipuli exequerentur, quos quidè fragmentorū corbes, non turbis, sed discipulis tradit.

15. Post superatum dæmonem Matthæi 4. 11. *Et accesserunt Angeli, & ministrabant ei, &c.* oportebat victorem laudibus prosequi, pæna canere, triumphū summis laudibus celebrare: nihil tamen horū Angeli curant, sed cibum præbent & potum, scilicet præmiserat Euangelista n. 2. *Et cum ieiunasset quadraginta diebus, & quadraginta noctibus, postea esurit.* Hic autem qui esurit, hoc modo laudandus est; quid enim prodest laudare fame enectum? falluntur prælati, qui famelicos sitientes, & nudos subditos præceptis spiritualibus imbuere pergunt, eos prius facient, & suis præceptionibus attentos reddet. innuit hanc expositionē author operis imperfecti in Mat. homil. 6. his verbis. *Quando recedente concupiscentia incipit cor tuum exultare, quia euasisti impetum illum malum, & quasi quidam spiritus in te tacente latatur, & gratias agit Deo, agnosce, quia recessit à te diabolus, & post tentationis victoriam accedens Angelus ministrabit tibi, & ille loquitur in te, & gaudium operatur.*

16. Postquam Christus Dominus quinque hominū millia paut, iterum eum conueniunt, ut iterum pacantur, quibus ille Ioannis 6. 26. *Quæritis me, nō quia vidistis signa, sed quia manducaftis ex panibus, & saturati estis.* Non modo quærunt Christum quia manducauerunt, sed quia saturati sunt, quia prælatus ad satietatem vsque debet reficere subditos. Illi verò, ut eum in suam sententiam adducerent, subiungunt: *Quod ergo tu facis signum, ut videamus, & credamus tibi, quid operaris? Patres nostri manducauerunt manna in deserto.* Ac si dicerent, cum multa alia signa edidisset Moyses, nullum tamen eum ita populo commendauit quàm dum eos pane in deserto aluit. Nec aliud erit beneficiū, quo te in plebis amicitiam insinues, quam si eos paueris. Imo verò cum multa alia miracula edidisset Moyses, hoc tantummodo in medium adduxerunt, quod firmius plebi in mente infederat. Ergo si prælatus subditorum gratiam aucupari satagit, liberalis sit in illos. Hanc expositionem innuit Chrysoftomus homil. 44. in Ioan. his verbis. *Patres nostri manducauerunt manna in deserto, hoc exemplo mouere Christum arbitrati, ut idem faceret, quo carnaliter pascerentur, sed quid nam vllum aliud ex prioribus signis meminerunt, cum plurima tunc temporis in Egypto, in mari, in deserto facta essent, sed hoc dumtaxat, quia hoc magis in pulsū ventris desiderabant.*

17. Plutarchus in Prob. Rom. 40. quandam monetam refert his signis excusam, ex vna parte nauim, ex alia verò ianuam biforem præferbat. Quod factum credit, quia Ianus ferarum in morem vagantes per campos homines in ciuitates, & communem habitationem traxit, bonis moribus, & legibus instruxit. Ergo Ianus rectum regimen ciuitatis designat. Nauis verò annonæ abundantiam protendit, facilis enim vectura per mare nauibus fit. Ergo hæc moneta optimum Principem designat, qui & subditorum mores componit, & eis ad victum necessaria præbet. *Quoniam verò Ianus (ait Plutarchus) homines feros ad mansuetudinem traduxit, optimis legibus informauit, necessaria verò hominum affluentia fluminis nauigabilis suppeditat, ideo numus ita insignitus est.*

Act. 4. 32. *Multitudinis enim credentium erat cor vnum, & anima vna: nec quisquam eorum, quæ possidebat aliquid suum esse dicebat, sed erant illis omnia communia, & virtute magna reddebant Apostoli testimonium resurrectionis Iesu Christi Domini nostri, & gratia magna erat omnibus illis. Neque enim quisquam egens erat inter illos.* Duo hîc coniunxit Lucas non immeritò: nepe virtute magna animorum motus ciere Apostolos, insuper & his, qui Christianæ fidei nomina dederant, necessaria ad victum suppeditari. Nam tunc Prælatus in subditos multum valet, & quæ dixerint auidè suscipiunt, cum eis abunde omnia suppeditauerit. Habeo in hac re patronum Chrysoftomum homil. 11. in Acta his verbis. *Et nullus aliquis ex his, quæ possidebat, proprium esse dicebat: sed erant illis omnia communia, & virtute magna reddebant Apostoli testimonia resurrectionis Domini nostri Iesu Christi. Ostendit hoc, quasi eis commissum sit, vel quod nunquam debitores faciant.*

1. Cor. 3. *Quid igitur est Apollo? Quid verò Paulus? ministri eius cui credidistis.* Chrysoftomus homil. 18. in hanc epistolam, pro nobis exponit illud nomen ministri. Non dixit Apostolus, prædicatores Magistri, Doctores, vel alia huiusmodi, quæ inferre posset, nec aliena ab instituto; sed ministri, quod proprie significat eum, qui temporalia subsidia præbet, & ministrat. Hoc ergo nomine maximè se commendat Apostolus, ut suadeat Corinthiis sibi parere. Maximè eos amare solent, & eorum præceptionibus acquiescere, qui nobis opera fauent. Hæc est mens Chrysoftomi. Homil. 8. in hunc locum, cuius verba subscribo. *Non enim qui ministrat bonis, sed qui bona exhibet hic demum beneficus est, & non dixit Euangelista, sed ministri, quod maius est. Quippe qui non solum euangelizarunt, sed ministrarunt nobis. Etenim alterum quidem solo verbo, alterum etiam opere continetur.*

Chrysoftomus homil. 4. in caput 1. ad Col. ea quæ gelta sunt cum Hebræorum populo ducta à pueris similitudine exponit. Parentes enim pueris, ut prima elementa edificant tabulas characteribus inscriptas afferunt, tum etiam eis parua munuscula exhibent, ut libentius ludum literarium adeant, ludique magistro subiiciantur, nisi enim hæc fecerint, verbera extimescentes resiliunt. Ita etiam Deus cum Hebræis se gessit, ut in primis eis scriptam legem concesserit, tandem datis donis pellexerit ad impletionem; ob hoc enim, eos in deserto manna paut, & potum de rupe extraxit, &c. Deum ergo imitetur, quisquis locum eius tener, & ut homines ad parendum sibi trahat, temporalia præbeat subsidia. *Etenim (ait Chrysoftomus) quomodo solet præfici literator, ita Iudæis Moysen preposuit, & his, quæ pueris solent, illis fecit, adumbrans, & pingens, ut nos solemus elementa. Nā vmbra, inquit, futurorum bonorum lex habens, non ipsam imaginem rerum. Quemadmodum pueris placent as emimus, & pecunias damus, vnum hoc ab ipsis exigentes interea in disciplinam, ut eam: ita Deus tunc fecit, & diuitias dedit, & delicias, vnum ab ipsis dumtaxat per multam indulgentiam, & remissionem mercatus, Moysen ut audirent.*

F I N I S.

L O C A

Scripturæ sanctæ quæ enucleantur.

EX VETERI TESTAMENTO.

Ex Genesi.

- CAP. I. V. 5. **E**ACTVS est vespere, & manè dies vnus. pag. 39. num. 43
26. Faciamus hominem ad imaginem, & similitudinem nostram, &c. 86.14
31. Vidit Deus cuncta quæ fecerat, & erant valde bona. 211.5
5. 10. Et timui eo quòd nudus essem. 104.2
17. Adæ verò dixit: Quia audisti verba vxoris tuæ, & comedisti, &c. 530.15
22. Ecce Adam quasi vnus ex nobis factus est. 343.6
4. 26. Sed & Seth natus est filius, quem vocauit Enos. 445.9
6. 3. Non permanebit spiritus meus in homine, quia caro est. 122.15
17. Ecce ego adducam aquas diluuij super terram, &c. 315.5
9. 7. Anno sexcentesimo vitæ Noë mense secundo, &c. 404.4
18. 11. Desierant Saræ fieri muliebria. 391.3
19. 26. Versa est in statuam salis. 73.3
22. 14. In monte Dominus videbit. 162.14
27. 27. Ecce odor filæ mei sicut odor agri pleni. 126.35
28. Det tibi Deus de rore cæli, & de pinguedine terræ abundantiam frumenti, & vini, &c. 193.3
28. 2. Si fuerit Deus mecum, & custodierit me in via, &c. 115.14
35. 4. At ille infodit ea super Terebinthum, quæ est post urbem Sichem. 544.2
49. 12. Pulchriores sunt oculi eius vino. 252.1

Ex Exodo.

1. 19. Non sunt Hebrææ sicut Ægyptiæ mulieres. 212. init. & 368.1
3. 1. Moyses autem pascebat oues Iethro sacerdotis Madian. 299.2
3. Dixit ergo Moyses: Vadam & videbo visionem hanc magnam, quare non comburatur rubus. 211.7
8. 19. Digitus Dei est hic. 256.12
21. 12. Qui percusserit hominem volens occidere, morte morietur. 548.1
24. 6. Tulit itaque Moyses dimidiã partem sanguinis, & misit in crateras. 206.11
33. 10. Strabantque ipsi, & adorabant per fores tabernaculorum suorum. 425.17

Ex Leuitico.

2. 3. Quod autem reliquum fuerit de sacrificio,

- erit Aaronis, & filiorum eius. 209.20
11. 41. Omne quod reptat super terram, abominabile erit. 210.3
18. 6. Omnis homo ad proximum sanguinis sui non accedat, vt reuelet turpitudinem eius: ego Dominus. 25.19

Ex Numeris.

5. 14. Si Spiritus zelotypiæ concitauerit in virum contra vxorem suam, &c. 495.4

Ex Deuteronomio.

4. 14. Deus noster ignis consumens est. 172.14
14. 6. Omne animal quod in duas partes findit vngulam, & ruminat, comedetis. 67.26
20. 8. Quis est homo formidolosus, & corde pauido? vadat & reuertatur in domum suam. 363.6
22. 5. Non induetur mulier veste virili, nec vir vtetur veste fœminea. 395.14
10. Non arabis in boue simul, & asino. 395.13
24. 6. Non accipies loco pignoris superiorem, & inferiorem molam. 93.3

Ex I. Regum.

2. 10. Dominus iudicabit fines terræ. 481.12
32. Non erit fenex in domo tua. 60.83
34. Hoc autem erit tibi signum, quòd venturum sit duobus filiis tuis Ophni, & Phinees, in die vno morientur ambo. 524.15
8. 21. Et audiuit Samuel omnia verba populi, &c. 433.6
9. 2. Ab humero, & sursum eminebat super omnem populum. 255.5
11. 5. Et ecce Saul veniebat, sequens boues de agro. 413.4
14. 45. Ergo ne Ionathas morietur, qui fecit salutem hanc magnam in Israël. 414.6
50. Et nomen principis militiæ eius Abner filius Ner. 352.8
15. 3. Nunc ergo vade, & percutere Amalec, &c. 26.31
5. Cùmque venisset Saul ad ciuitatē Amalech, tetendit insidias ad torrentem. 459.12
16. 1. Prouidi in filiis eius mihi Regem. 31.17

Ex II. Regum.

2. 8. Domini sunt cardines terræ, & posuit super eos orbem. 289.12

Ex IV. Regum.

20. 7. Et iussit Isaias, vt tollerent massam de ficis, &c. 375. init.

Loca Scripturæ sanctæ.

Ex Iob.

1. 2. Natique sunt ei septem filij, & tres filia.
279.5
20. Et corruens in terram adorauit. 144.14
3. 9. Obtenebrentur stellæ caligine eius. 48.15
Expecta lucem, & non videat, neque ortum
surgentis auroræ. 387.7
4. 24. Spiritus est Deus, & eos, qui adorant eum,
in spiritu & veritate oportet adorare. 314.1
5. 11. Qui ponit humiles in sublimi, & moerentes
erigit fospitate. 346.20
6. 4. Sagittæ Domini in me sunt, quantum indi-
gnatio eibit spiritum meum, 47.14
Et terrores Domini militant contra me.
52.44
9. Et qui cœpit, ipse me conterat: soluat munus
suum, & succidat me. 144.16
15. Fratres mei me pertransierunt, sicut torrens,
qui raptim transit in conuallibus. 16.3. &
370.15
18. Inuolutæ sunt semitæ gressuum eorum, &c.
370.16
26. Ad increpandum tantum eloquia concin-
natis, & in ventum verba profertis. 332.14
7. 1. Militia est vera hominis super terram. 145.
17. & 542.9
5. Induta est caro mea putredine, & sordibus,
cutis mea aruit, & contracta est. 471.16
9. 7. Qui præcipit Soli, & non oritur, & stellas
claudit quasi sub signaculo. 370.17
29. Hæc est pars hominis impij à Deo, & hære-
ditas eius à Domino. 401.4
10. 22. Terram miseriam, & tenebrarum. 52.43
11. 14. Si iniquitatem quæ est in manu tua abstule-
ris, & non permanserit in tabernaculo tuo
iniustitia. 388.10
20. Oculi impiorum deficient. 465.3
12. 5. Lampas contempta apud cogitationes diui-
tum, parata ad tempus statutum. 382.5
13. 26. Scribis enim contra me amaritudines. 145.
20
16. 16. Facies mea intumuit à fletu. 523.15
17. 1. Spiritus meus attenuabitur. 558.7
14. Putredini dixi: Pater meus es, mater mea, &
soror mea vermibus. 32.19. & 542.10
19. 22. Quare sequimini me sicut Deus, & carni-
bus meis saturamini. 338.19
20. 12. Cum enim fuerit in ore eius malum, abscon-
dit illud sub lingua tua. 291.3
33. Et pluet super illum bellum suum. 54.51
21. 5. Attendite, & obstupescite, & superponite di-
gitum ori vestro. 335.15
8. Semen eorum permanet coram eis, & propi-
nquorum turba, & nepotum, in conspe-
ctu eorum. 383.8
24. 20. Obliuiscatur eius misericordia. 313.4
29. 6. Quando lauabam pedes meos butyro, & pe-
tra fundebat mihi riuos olei. 379.6
20. Gloria mea semper minorabitur, & arcus
meus in manu mea semper instaurabitur.
435.4
24. Per quam viam spargitur lux, diuiditur æstus
super terram. 287.3
30. 8. Filij sultorum, & ignobilium. 383.11
31. 38. Si aduersum me terra clamat, & cum ipsa
sulci eius deflent. 443.17
33. 27. Respiciet homines, & dicet: Peccaui. 84.2
34. 15. Deficiet omnis caro simul, & homo in cine-
rem reuertetur. 542.12

35. 11. Qui docet nos super iumenta terræ, & super
volucres cœli erudit nos. 388.12
38. 13. Et tenuisti concutiens extrema terræ, &
excussisti impios ex ea. 89.10
24. Per quem viam spargitur lux, diuiditur
æstus super terram. 370.18
34. Nunquid cleuabis in nebula vocem tuam.
387.4
57. Nunquid aperta sunt tibi portæ mortis, &
ostia tenebrofa vidisti. 407.17
40. 17. Protegunt vmbram vmbræ eius. 305.18
41. 15. Cor eius indurabitur quasi lapis, & stringe-
tur quasi malleatoris incus. 58.78
19. Non fugabit eum vir sagittarius, in stipulam
uersi sunt ei lapides fundæ. 388.9
23. Æstimabit abyssum tanquam senescentem.
47.12

Ex Psalmis.

1. 1. Beatus vir, qui non abiit in consilio impio-
rum, &c. 400.19
2. 12. Nequando pereatis de via iusti. 112.17
4. 8. A fructu frumenti, & vini, & olei multipli-
cati sunt. 38. init.
5. 10. Sepulchrum patens, est guttur eorum, lin-
guis suis dolose agebantur. 431.20
6. 11. Et rapinam nolite concupiscere: diuitiæ si
affluent, nolite cor apponere. 19.4
7. 3. Nisi conuersi fueritis, gladium suum vi-
brabit. 438.19
4. Domine Deus meus, si feci istud, si est ini-
quitas in manibus meis. 194.6
14. Sagittas suas ardentibus effecit. 23.3
8. 4. Quoniam videbo cœlos tuos, opera digito-
rum tuorum, & stellas quæ tu fundasti.
256.12
10. 7. Pluet Dominus super peccatores laqueos
ignis, & sulphur, & spiritus procellarum.
67.28. & 400.20
11. 7. Eloquia Domini eloquia casta, argentum
igne examinatum, probatum terræ, purga-
tum septuplum. 156.11 & 291.7
12. 7. Beati omnes qui timent Dominum, qui
ambulant in viis eius. 90.1
13. 3. Omnes declinauerunt, inutiles facti sunt.
84.5
5. Illic trepidauerunt, vbi non erat timor.
402.12
16. 8. Custodi me Domine vt pupillum oculi.
445.7
17. 9. Ignis à facie eius exarsit: carbones succensi
sunt ab eo. 462.7
29. Quoniam tu illuminans lucernam meam
Domine. 14.19
21. 17. Circumdederunt me canes multi. 350.17
23. 10. Dominus virtutum ipse est rex gloriæ. 33.
14. & 35.24
25. 10. Dexteræ eorū repleta est muneribus. 540.18
28. 4. Vox Domini in virtute, vox Domini in ma-
gnificentia. 192.15
8. Vox Domini præparantis ceruos. 532.4
29. 6. Ad vesperum demorabitur fletus, & ad ma-
tutinum læticia. 44.24
31. 9. Nolite fieri sicut equus, & mulus, quibus non
est intellectus. 253.14
32. 2. In psalterio decem chordarum psallite illi.
113.8
7. Ponés in thesauris abyssos. 124.25 & 207.17
8. Timeat Dominum omnis terra. 110.8
33. 12. Ve

Loca Scripturæ sanctæ.

33. 12. Venite filij, audite me, timorem Domini docebo vos. 380.15
 15. Inquire pacem, & persequere eam. 33.12. & 44.25
 20. Multæ tribulationes iustorum. 51.33
 36. 8. Define ab ira, & derelinque furorem. 558.16
 23. A Domino gressus hominis dirigentur. 12.3
 30. Os iusti meditabitur sapientiam. 70.44
 37. 1. Psalmus David in rememorationem de Sabato. 221.10
 38. 4. Non est sanitas in carne mea à facie iræ tuæ. 407.18
 6. Ecce mensurabiles posuisti dies meos, & substantia mea tanquam nihilum ante te. 366.18. & 541.5
 39. 9. Gustate, & videte, quoniam suavis est Dominus. 42.9
 40. 1. Beatus qui intelligit super egenum, & pauperem, in die mala liberabit eum Dominus. 103.5
 6. Inimici mei dixerunt mala mihi. Quando morietur, & peribit nomen eius. 398.6
 41. 7. Ad me ipsum anima mea turbata est. 171.9
 8. Abyssus abyssum inuocat. ibid.
 44. 2. Lingua mea calamus scribæ velociter scribentis. 125.27
 3. Diffusa est gratia in labiis tuis. 13. 12. & 120.4
 5. Et deducet te mirabiliter dextera tua. 16.4
 6. Sagittæ potentis acutæ cum carbonibus desolatoriis. 464.18
 45. 2. Deus noster refugium, &c. 160.4
 4. Sonuerunt, & turbatæ sunt aquæ. 344.13
 48. 3. Simul in vnum diues, & pauper. 158.18
 4. Os meum loquetur sapientiam, & meditatio cordis mei prudentiam. 311.9
 6. Cur timebo in die mala? iniquitas calcanei mei circumdabit me. 370.13
 15. Sicut oves in inferno positi sunt, mors depascet eos. 549.4
 17. Ne timueris cum diues factus fuerit homo. 20.12
 49. 21. Existimasti iniquè, quod ero tui similis. 437.15
 50. 4. Amplius laua me ab iniquitate mea, &c. 26.32
 5. Quoniã iniquitatem meã ego cognosco. 91.1
 Et peccatum meum contra me est semper. 26.32
 10. Auditui meo dabis gaudium, & lætitiã. 64.11
 57. 14. Lætabitur iustus cum viderit vindictam: manus suas lauabit in sanguine peccatoris. 463.10
 61. 5. Cucurri in siti. 271.6
 10. Verumtamen vani filij hominum, mendaces filij hominum in stateris, &c. 18.3
 11. Nolite sperare in iniquitate, & rapinas nolite concupiscere. 119.6
 Diuitiæ si affluent, nolite cor apponere. 545.8
 63. 8. Sagittæ paruulorum factæ sunt plagæ eorum, &c. 340.4
 67. 21. Deus noster, Deus saluus faciendi. 171.6
 24. Lingua canum tuorum ex inimicis ab ipso. 285.17
 28. Principes Iuda duces eorum, Principes Zabulon, Principes Nephthali. 424.10
 68. 13. Aduersus me loquebantur qui sedebant in portu. 480.6
 73. 15. Tu dirupisti fontes, & torrentes, tu siccasti fluuios Ethon. 67.27
 74. 1. Confitebimur tibi Deus: confitebimur, & inuocabimus nomen tuum. 215.2
 8. Quia calix in manu Domini, & bibent omnes peccatores terræ. 218.16
 75. 6. Dormierunt somnium suum, & nihil inuenerunt in manibus suis omnes viri diuitiarum. 219.19. & 404.1
 76. 3. In die tribulationis meæ Deum exquisiui manibus meis nocte contra me. 219.20
 17. Viderunt te aquæ, & timuerunt, & turbatæ sunt abyssi. 64.10
 18. Multitudo sonitus aquarum vocem dederunt nubes. ibid.
 77. 8. Generatio quæ non dilexit cor suum. 114.9
 10. Et in lege Domini noluerunt ambulare. 114.9
 79. 6. Ad vesperum demorabitur fletus, & ad matutinum lætitiã. 387.9
 87. 11. Aut medici (al. gigantes) suscitabunt, & confitebuntur tibi. 13.15
 88. 1. Annuntiabo veritatem tuam in ore meo. 14.16
 15. Iustitiã & iudicium præparatio sedis tuæ. 37.35. & 93.2
 26. Et ponam in mari manum eius, & in fluminibus dexteram eius. 22.18
 90. 1. In protectione Dei cæli commorabitur. 33.13
 6. Longitudine dierum replebo eum. 31.3
 7. Cadent à latere tuo mille, & decem millia à dextris tuis. 546.15
 12. Ne fortè offendas ad lapidem pedem tuum. 115.14
 13. Super aspidem & basiliscum ambulabis, & conculcabis leonem. 17.11
 50. Scuto circumdabit te veritas eius. 547.17
 93. 18. Si dicebam: Motus est pes meus. 108.10
 100. 8. In matutino intetificabam omnes peccatores terræ. 220.4 & 557.11
 101. 13. Domine memoriale tuum in generatione, & generationem. 32.5
 103. 3. Extendens cælos, siue pellem. 38.41
 29. Auferes spiritum eorum, & deficient, & in puluerem reuertentur. 542.13
 104. 17. Misit ante eos virum, in seruum venundatus est Ioseph. Humiliauerunt in compedibus pedes eius. 27.33. & 383.7
 106. 4. Errauerunt in solitudine, viam ciuitatis habitaculi non inuenerunt. 35.25
 108. 4. Pro eo vt me diligerent, detrahebant mihi. 158.19
 69. Multiplicata est super me iniquitas superbiorum. 231.6
 112. 1. Laudate pueri Dominum, laudate nomen Domini. 198.12
 113. 15. Et tu Iordanis, quæ conuersus es retrorsum. 100.31
 114. 7. Qui eripuit animam meam de morte, &c. 36.34
 115. 3. Quid retribuam Domino pro omnibus quæ retribuit mihi? Calicem salutaris accipiam, & nomen Domini inuocabo. 13. 13. & 142.7
 117. 13. Impulsus euersus sum vt caderem, & Dominus suscepit me. 14.20
 118. 36. Inclina cor meum in testimonia tua, & non in auaritiã. 220.5
 37. Auerte oculos ne videant vanitatem. 21.13
 38. Statue

Loca Scripturæ sanctæ.

38. Statue seruo tuo eloquium tuum in timore tuo. 96.8. & 98.15
 41. Et veniat super me misericordia tua. 158.20
 66. Bonitatem & disciplinam, & scientiam edoce me. 316.8
 69. Multiplicata est super me iniquitas superborum. 138.18
 81. Defecit in salutare tuum anima mea. 391.3
 83. Factus sum sicut vter in pruina. 508.13
 111. Hæreditate acquisiui testimonia tua in æternum, quia exaltatio cordis mei sunt. 292.16
 120. Confige timore tuo carnes meas. 27.39.96.7. 98.20.99.22.100.29.108.5
 164. Septies in die laudem dixi tibi super iudicium iustitiæ tuæ. 436.12
 176. Erraui sicut ovis, quære seruum tuum. 12.4
 119. 4. Sagittæ potentis acutæ cum carbonibus desolatoriis. 48.17
 123. 7. Anima nostra sicut passer erepta est de laqueo venantium. 12.5. & 95.4
 126. 2. Vanum est vobis ante lucem surgere. 14.21. & 37.37
 127. 2. Labores manuum tuarum, quia manducabis, beatus es, & bene tibi erit. 278.14
 129. 30. Si iniquitates obseruaueris, Domine. 277.10
 130. 2. Si non humiliter sentiebam, sed exaltaui animam meam, sicut ablatus est super matre sua, ita retributio in anima mea. 402.7
 138. 14. Confitebor tibi Domine, qui terribiliter magnificatus es. 112.16
 140. 51. Oleum autem peccatoris non impinguet caput meum. 270.2
 143. 1. Benedictus Deus, qui docet manus meas ad prælium, & digitos meos ad bellum. 12.8. & 333.15
 9. Deus canticum nouum cantabo tibi, in psalterio decem chordarum psallam tibi. 69.38
 144. 19. Voluntatem timentium se faciet. 12.6
 147. 3. Qui posuit fines tuos pacem. 33.10. & 39.45
 148. 14. Et exaltauit cornu populi sui. 415.13
 149. 8. Ad alligandos Reges in compedibus nobiles eorum in manicis ferreis. 464.14

Ex Prouerbijs.

4. 30. Per agrum hominis pigri transiui, & per vineam viri stulti. 376.15
 5. 2. Ne attendas fallaciæ mulieris. 24.15
 10. 4. Egestatem operata est manus dissoluta: manus autem fortium diuitias parat. 265.13
 11. 14. Vbi non est gubernator, populus corruet: salus autem vbi multa consilia. 352.7
 18. 17. Iustus prior est accusator sui. 116. init.
 22. 24. Noli esse amicus homini iracundo, &c. 556.7
 31. 13. Quæsiuit lanam, & linum, &c. 69.36

Ex Ecclesiaste.

4. 14. Oculi sapientis in capite eius. 344.10
 11. 2. Da partem septem, & octo. 567.6
 12. 13. Deum time, & mandata eius obserua; hoc est enim omnis homo. 85.9

Ex Canticis Cant.

1. 2. Oleum effusum nomen tuum, &c. 374.7
 2. Lætabimur in te memores vberum tuorum

- super vinum. 388.13
 6. Indica mihi vbi pascas, vbi cubes in meridie. 40.50
 7. Si ignoras te, ô pulcherrima, &c. 87. init.
 10. Murenulas aureas faciemus tibi vermiculatas argento. 283.6
 13. Botrum cypri dilectus meus mihi in vineis Engaddi. 368.3.4
 2. 1. Ego flos campi, & lilium conuallium. 32.8
 3. Sicut malus inter ligna syluarum, sic dilectus meus inter filios, &c. 374.6
 5. Fulcite me floribus, stipate me malis. 363.8
 6. Læua eius sub capite meo, & dextera illius amplexabitur me. 33.11. & 465.20
 8. Similis est dilectus meus capræ hinnulôque ceruorum. 157.15
 14. Columba mea in foraminibus petræ, in cauerna maceriæ. 128.1
 15. Capite nobis vulpes paruulas, quæ demoluntur vineas. 362. init.
 4. 4. Sicut turris Dauid collum tuum, &c. 103.3
 11. Fauus distillans labia tua sponsa, mel & lac sub lingua tua. 24.15. 33.15. & 388.14
 16. Surge Aquilo, veni Auster, perfla hortum meum. 92.8
 5. 2. Bibi vinum cum lacte meo. 359.5
 4. Aperi mihi soror mea sponsa. 12.4
 13. Labia eius lilia distillantia myrrham trāseuntem. 292.13
 6. 4. Auerte oculos tuos à me, quia ipsi me auolare fecerunt. 562.14
 9. Quæ est ista quæ progreditur quasi aurora confurgens. 465.4
 7. 8. Dixi: Ascendam in palmam, & apprehendam altitudines eius. 320.5
 12. Manè surgamus ad vineas, &c. 523.12
 8. 5. Quæ est ista quæ ascendit dealbata. 14.17
 6. Fortis est vt mors dilectio, dura sicut infernus æmulatio. 494.3

Ex Sapientia.

3. 7. Fulgebunt iusti, & tamquam scintillæ in arundinetis discurrent. 542.14
 4. 8. Senectus venerabilis est, non diuturna, &c. 481.10
 7. 22. Omnium artifex docuit me sapientiam, &c. 330.6
 10. 13. Hæc venditum iustum non dereliquit, sed à peccatoribus tutauit eum. 162.16

Ex Ecclesiastico.

18. 6. Cùm consummauerit homo, tunc incipiet. 197.3
 24. 11. In his omnibus requiem quæsiui, & in hæreditate Domini morabor. 39.44
 42. 9. Filia patris abscondita est vigilia. 448.4
 44. 14. Corpora ipsorum in pace sepulta sunt, & nomen eorum viuunt in generationem & generationem. 36.29

Ex Isaia.

1. 1. Visio Isaia filij amor. 291.6
 3. Cognouit bos possessorem suum, & asinus præsepe domini sui. 404.3
 23. Principes tui infideles, socij furum: omnes diligunt munera, sequuntur retributiones. 533.8

Loca Scripturæ sanctæ.

26. Restituam iudices tuos, vt fuerunt priùs, & consiliarios tuos tanquam antiquitus, &c. 529.9
2. 2. Erit mons Domini præparatus in vertice montium. 39.46
6. 2. Seraphin stabant super illum, sex alæ vni; & sex alæ alteri, &c. 20.3
- 10.27. Computrescet iugum à facie olei. 479.6
40. 6. Omnis caro fœnum. 22.1.
48. 9. Infrænabo os tuum laude mea ne pereas. 171.9
- 65.25. Lupus & agnus pascuntur simul, leo & bos comedent paleas, &c. 277.9

Ex Ieremia.

12. 3. Congrega eos quasi gregem ad victimam, & sanctifica eos in die occisionis. 74.5
- 15.13. Diuitias tuas, & thesauros tuos in direptionem dabo. 560.2
- 31.15. Vox Rhama audita est, ploratus, & ululatus multus. 280.6
- 50.23. Quomodo confractus est, & contritus malleus vniuersæ terræ. 364.10
- 51.7. Calix aureus Babylon in manu Domini, inebrians omnem terram. 364.init.

Ex Threnis.

1. 2. Et lacrymæ eius in maxillis eius. 286.1
3. 27. Bonum est viro cum portauerit iugum ab adolescentia sua. 331.10. & 360.11
28. Sedebit solitarius, & tacebit. ibid. 14.15

Ex Ezechiele.

- 1.11. Duæ pennæ eorum iungebantur, & duæ tegebant corpora eorum. 88.5. & 96.6
3. 1. Et dixit ad me: Fili hominis, quodcumque inueneris comedere, comedere volumen istud. 209.14.
10. 8. Manus hominis subtus pennis eorū. 12.7
14. 7. Quia homo homo de domo Israël, & de profelytis quicumque aduena fuerit in Israël. 83.1. & 560.3
- 16.52. Ergo & tu porta confusionem tuam, quæ vicisti sorores tuas peccatis tuis. 141.2
- 32.27. Descenderunt in infernū cū armis suis. 58.79

Ex Osea.

- 10.12. Seminate vobis in iustitia. 120.7

Ex Ioele.

2. 12. Conuertimini ad me in toto corde vestro. 34.21
13. Scindite corda vestra, & non vestimenta vestra. 66.24. & 321.init.

Ex Amos.

8. 9. Occidet illis sol in meridie. 117.5

EX NOVO TESTAMENTO.

Ex Matthæo.

2. 12. **I**nuenerunt puerum cum Maria matre eius. 409.10
3. 7. Progenies viperarum, quis demonstrat nobis fugere à ventura ira. 289.15
9. Potens est Deus de lapidibus istis suscitare filios Abraham. 83.3
10. Iam enim securis ad radicem arboris posita est. 49.22. & 399.10
11. Congregabit triticum in horreum, paleas verò comburet igne inextinguibili. 405.10

15. Sic nos decet implere omnem iustitiam, id est, *perfectam*. 11.2
17. Hic est filius meus dilectus, in quo mihi complacui. 185.15
4. 1. Ductus est Iesus ab Spiritu in desertū. 507.6
2. Non in solo pane viuit homo, &c. 375.11
5. 5. Beati qui lugent. 42.9
13. Vos estis sal terræ. 74.init. & 283.13
14. Non potest ciuitas abscondi supra mentem posita. 451.6
15. Nemo accendit lucernam, & ponit eam sub modio, &c. 287.6
28. Qui vidit mulierem ad concupiscendum eum. 504.13
6. 10. Adueniat regnum tuum. 462.3
11. Panem nostrum quotidianum da nobis hodie. 14.18
20. Thesaurizate vobis, vbi neque ærugo. 18.1
7. 2. In quo iudicio iudicaueritis, iudicabimini. 242.9
14. Quam angusta porta, & arcta via est, quæ ducit ad vitam. 16.5. & 380.10
8. 22. Sine mortuos sepelire mortuos suos. 42.13
9. 17. Neque mittunt vinum nouum in vtres veteres. 124.25
21. Si tetigero tantum simbriam vestimenti eius, salua ero. 423.8
- 10.35. Et quod in aure auditis, prædicate super terram. 70.47
11. 9. Tollite iugum meum super vos, & discite à me, quia mitis sum, & humilis corde. 326.7
12. A diebus Ioannis Baptistæ regnum celorum vim patitur, & violenti rapiunt illud. 24.init.
17. Cecinimus vobis, & non saltastis. 68.25
12. 9. Et cum ille transiret, venit in Synagoga. Et ecce homo manum habens aridam. 13.9
- 14.15. Et qui in tecto, non descendat tollere aliquid de domo sua. 219.1
24. Nauicula autem in medio maris iactabatur fluctibus, &c. 437.13
15. 3. Quare & vos transgredimini præceptum Dei, &c. 185.12
11. Non quod intrat per os, coinquinat hominem, &c. 427.2
18. 3. Nisi conuersi fueritis, &c. 374.8
9. Si duo ex vobis consenserint super terram, de omni re quamcumque petierint, fiet illis à Patre meo. 281.11
21. An vsque septies, &c. 532.1
19. 6. Quod ergo Deus coniunxit, homo ne separet. 294.6
21. Si vis perfectus esse, vade, vende quæ habes, & da pauperibus. 425.19
68. Sedebitis super sedes iudicantes duodecim tribus Israël. 55.59
20. 1. Domine in virtute tua exultabitur rex, & super salutare tuum exultabit vehementer. 411.61
15. An oculus tuus nequam est, quia ego bonus sum. 217.9
- 21.19. Et videns fici arboris vnâ secus viam. 376.9
- 22.13. Ligatis manibus & pedibus eius mittite eum in tenebras exteriores. 53.49. & 225.9
- 24.15. Qui in Iuda sunt fugiant ad montes. 507.7
20. Orate ne fuga vestra fiat in hyeme, vel sabbato. 263.5. & 481.init.
28. Vbiicumque fuerit corpus, ibi congregabuntur & aquilæ. 250.1
29. Statim autem post tribulationem dierum illorum

Loca Scripturæ sanctæ.

- illorum sol obscurabitur, &c. 462.2
 31. Ab arbore autē fici discite parabolā. 374.10
 25. 8. Date nobis de oleo vestro. 219.18

Ex Luca.

3. 5. Omnis vallis implebitur, & omnis mons, & collis humiliabitur. 128.2 & 327.15
 4. 25. Multæ viduæ erant in diebus Eliæ. 563.17
 7. 17. Remittuntur ei peccata multa, quoniam dilexit multum, &c. 280.7
 32. Cantauimus vobis tibiis, & non saltastis. 68.35
 9. 23. Qui vult venire post me, abneget semetipsum, & sequatur me. 138.init.
 10.20. Gaudete autem, quia nomina vestra scripta sunt in cælis. 561.10
 11.20. Porrò si in digito Dei eiicio, Dæmonia. 256.12
 12.38. Et si venerit in secunda vigilia, & si in tertia vigilia venerit, & ita inuenerit, beati sunt serui illi. 481.11
 15.20. Cùm autē adhuc longè esset, vidit illam pater ipsius, & misericordia motus est. 13.10
 16. 1. Homo quidam erat diues, qui habebat villicum, &c. 551.15
 23. Eleuās autem oculos suos cùm esset in tormentis. 50.27
 17.10. Cùm feceritis hæc omnia, dicite: Serui inuitiles suum. 13.11
 34. Duo erunt in lecto, vnus assumetur, & alter relinquetur. 365.13
 19. 4. Et præcurrens ascēdit in arborem fycorum, vt videret eum, &c. 13.10
 33. Soluentibus autem illis pullum, dixerunt domini eius ad illos: Quid soluitis pullum? 228.20
 20.33. Thesaurizate vobis, vbi neque ærugo, &c. 18.1.
 21.29. Et dixit illis similitudinem. Videte ficulneā, & omnes arbores, &c. 131.1. & 512.6

Ex Ioanne.

2. 7. Implete hydrias aqua. 100.32
 3. 19. Et dilexerūt homines magis tenebras, quàm lucem. 369.10
 6. 15. Fugit iterum in montem ipse solus. 519.13
 7. 6. Tempus meum nondum aduenit. 535.15
 8. 50. Ego non quæro gloriam meam, est qui quærat, & iudicet. 532.2
 14.21. Qui habet mandata Dei, & seruat ea, ille est qui diligit me. 67.29
 16. 20. Sed tristitia vestra vertetur in gaudium. 36.32

Ex Actibus Apostolorum.

1. 2. Præcipiens Apostolis per Spiritum sanctum, quos elegit, assumptus est. 520.17
 23. Et statuerunt duos, &c. 29.7
 2. 3. Et apparuerunt illis dispersitæ linguæ tanquam ignis. 121.9

Ad Romanos.

2. 4. An diuitias bonitatis eius, & patientiæ, & longanimitatis contemnis. 172.15
 8. 15. Non enim accepistis spiritum seruitutis iterum in timore. 100.28
 12. 1. Rationabile obsequium vestram. 99.26
 13. 7. Reddite ergo omnibus debita, cui tributū, tributum, cui vectigal, vectigal. 245.6

Ad Corinthios I.

- 2.9. Oculus nō vidit, neque auris audiuit, &c. 83.15

- 3.4. Quid igitur est Apollo? Quid verò Paulus? ministri eius, cui credidistis. 570.19
 13. Vniuscuiusque opus, quale sit, ignis probabit. 46.7
 5. 9. Scripsi vobis, ne comminiscemini fornicariis. 18.2
 6. 3. Nescitis, quia & Angelos iudicabimus. 35.26
 10. Nihil habētes, & omnia possidentes. 375.11
 18. Fugite fornicationem. 25.21
 7. 26. Existimo ergo hoc bonum esse propter instantem necessitatem. 27.37
 9. 25. Et hi quidem vt corruptibilem coronam accipiant, nos autem incorruptam. 513.7

Ad Corinthios II.

1. 9. Sed ipsi in nobismetipsis responsum mortis habemus. 162.13
 10.18. Non enim qui seipsum commendat, ille probatus est, sed quem Deus commendat. 293.17
 12. 2. Et audiuit arcana verba, quæ non licet homini loqui. 214.20
 15.13. Siue mente excedimus Deo, siue sobrij sumus vobis. 214.20

Ad Galatas.

1. 1. Paulus Apostolus non ab hominibus, neque per homines. 30.1
 3. 16. Spiritu ambulate, & desideria carnis non perficietis. 27.40

Ad Ephesios.

5. 18. Et nolite inebriari vino, in quo est luxuria. 508.9
 28. Nemo carnem suam odio habet. 296.12

Ad Colossenses.

2. 5. Mortificate ergo membra vestra, quæ sunt super faciem terræ. 16.7
 9. Expoliantes vos veterem hominem. 15.2
 12. Induite sicut electi Dei viscera misericordiæ. 247.12

Ad Thessalonicenses I.

4. 3. Hæc est enim voluntas Dei, sanctificatio vestra, &c. 27.35

Ad Timotheum I.

5. 24. Quorundam hominum peccata manifesta sunt præcedentia ad iudicium, &c. 44.24

Ad Timotheum II.

2. 20. In magna autem domo non solum sunt vasa aurea, & argentea, sed lignea, & fictilia. 398.2

Ad Hebræos.

4. 14. Tentabam per omnia pro similitudine absque peccato. 403.14

Ex Iacobo.

3. 6. Et inflammat rotā natiuitatis nostræ. 543.19

Apocalypsis.

1. 4. Et à septem spiritibus qui in conspectu throni eius sunt. 256.12
 13. Et procinctū ad mamillas zona aurea. 107.2
 3. 12. Qui vicerit, faciam illum columnam in templo Dei mei. 260.10
 6. 13. Et stellæ de cælo ceciderunt super terram sicut ficus, &c. 133.9
 14.13. Opera illorum sequuntur illos. 38.init.
 18.22. Et vox molæ non audietur in te amplius. 330.6

INDEX

RERVM, ET VERBORVM.

A

A ARON in sacerdotem eligitur. 254.
 3: & 303.2
 Aaron & Maria fratri detrahunt.
 336.9
 Aaronis virga. 255. init.
 Aarone in sacerdotem electo ignis de cælo cecidit.
 395.12
 Abel, luctus. 544.14
 Abelis iustitia. 179.14
 Munera. 216.5
 Abimelechi historia. 502.6
 Abner, lucis filius. 352.8
 Abominandi verbum. 489.7
 Abram in Abraham mutatur. 122.16
 Abraham filium suum Isaac immolaturus. 123.20.
 & 205.10
 Abraham pater credentium. 304.3
 Abraham patrios lares deserens benedicitur. 395.
 10
 Victor rediit, & prædam, quam inimici abegerant, reduxit. 424.11
 Loth & eius ciues in libertatem aseruit. ibid.
 Abrahamæ sinus, de loco ubi antiqui patres ante Christi mortem asseruabantur. 230.2
 De ipsa beatitudine. ibid.
 Vide 414.9
 Eius promptitudo & alacritas. 386.1
 Absalon, pro hypocrita. 132.4
 In aëre suspenditur. 193.5
 Abundantia, aqua. 59.80
 Abundantia rerum, maxima afflictio. 255.4
 Pietati multum officit. 298.1. & seqq.
 Abyssus, pro altitudine Oceani. 15. col. 2. init.
 Pro suppliciiis. ibid. & 45.1
 De mysteriis absconditis. 124.25
 Acceptio munerum taxatur in his qui præsumunt. 537.
 1. & seqq.
 Personarum. ibid.
 A iudice sit aliena. 413.1. & seqq.
 Accipiendi verbum. 141.3
 Acedia, idem quod tristitia, vel tædium. 372.
 5
 Achitophelis historia. 400.17
 Actæonis fabula. 338.18
 Adam suadente vxore præceptum Dei violat.
 335.2
 Adam & Eua sub arbore se abscondunt. 204.
 2
 Adamas, de homine pio. 364.10
 Adamantis vis. ibid.
 Adolescens prodigus. 194.8. & 199.15
 Adolescens quidam diues Dominum cōuenit apud Matthæum. 546.13
 Ἀδολογισμός, hallucinabor, pro exercebor. 352.

Adorare, id est, patienter ferre. 144.14
 Aduentus Domini incertus. 137.12
 Sollicitè expectandus. ibid.
 Aduentus Domini in nube & igne. 316.10
 Aduersa & prospera, thesaurus Dei. 255.3
 Ægypti cyniphes. 208.21
 Ægyptij audaces. 345.15
 Ægyptij coquendis lateribus Hebræos adigunt.
 517.7
 Ægyptiorum rex vocatis obstetricibus mandat, vt nascentes ex Hebræis masculos suffocent, fœ minis reseruatis. 368.5
 Ærumna & difficultates hominū cum aquis componuntur. 388.10
 Ærumnarum vis. 160.3
 Æstus, de animi virtute, & pietate. 374.10
 Æstus, pro laboribus, & persequutionibus. 287.3.
 & 371. init.
 Ætates hominis quatuor. 481.11
 Æuum, pro tempore. 11.3
 Agar ancilla Saræ. 123.19
 Fugit dominum. 124.23
 Orat iuxta puteum. 212.9
 Dominus despicit. 261.12
 Alter homo, species hominis. 245.4
 Altitudo cæli, pro vniuscuiusque cæli intercapedine, id est, grossitie. 15. col. 1
 Pro sublimitate præmiorum. ibid. col. 2
 Altitudo Oceani, abyssus. 15. col. 2. init.
 Altitudo palmæ, pro fructibus palmæ. 320.5
 Ambitio inexplebilis, nec facile quis dignissimos ad præfecturam elingat. 28. 1. & seqq.
 Ambitio quot malis obnoxia. 407.1. & seqq.
 Ambitio inter discipulos Christi. 410.13
 Amici probandi & feligendi. 357. & seqq.
 Amicorum omnia sunt communia, adagium. 151.
 12
 Amigos de copa de vino, de parasitis. 357. col.
 1. 2
 Amicitia potentiorum periculosa. 511. 1. & seqq.
 Amicitia veræ optimum signum quod. 357.
 2
 Amor pecuniarum omnes ferè inuadit, & difficile excutitur. 18. 1. & seqq.
 Amor præfertur timori. 113.8. & 114.10
 Amor radix dulcedinis. 114.11
 Amoris effectus quis. ibid. 10
 Amplexus per flores & malos intelligitur. 363.
 8
 Angelus recens nati Christi cunabula pastoribus protendit. 116.4
 Angelus apparet parentibus Sampsonis. 202.
 inuit.
 Angelus Zachariæ vocem eripit. 427.3
 Angeli cum Iacob luctantis historia. 82.8
 Angeli, spiritus administratorum, missi in ministerium

Index Rerum,

- rium eorum qui hereditatem salutis capiunt. 153. init.
- Angeli mali, superna illa mentes quæ malum hominibus ex Dei præscripto inferunt. 535. 17
- Angelos tantum duos peruenisse Sodomam, cum tamen tres Abraham hospitio exceperit. 126. 32
- Anima* rationalis cur homini data. 86. 17
- Anima*, pro homine. 235. 3
- Anima* nostræ lux, ex diuini luminis gratia. 14. 19
- Animæ* gaudia etiam in corpus refundi. 39. 48
- Animæ* salus in quo sita. 68. 34
- Animæ* virtutes tres. 555. 1
- Animalia*, quæ gloriæ Dei currum vehunt, apud Ezech. 96. 6
- Animalia* filiis suis escam conquirentia ex præda. 185. 13
- Animalia* immunda de peccatoribus. 219. 1
- Animalia* omnia immunda videntur à Petro in linteo. ibid.
- Animus*, os. 291. 3
- Animi nostri cultura cum cultura agrorum & vinearum componitur. 376. 15
- Anna*, gratia. 136. 7
- Antichristus*. 137. init. & 270. 5
- Aod* iudex Hebræorum. 512. 2
- Apes*. 470. 8
- Apes regiæ maiestatis symbolum. 532. 4
- Apum cum exercitu comparatio. 24. 15
- Apis*, Argiuorum rex. 172. 12
- Apostolus* in communi fideles instruit. 178. 12
- Apostoli discalceati. 219. 2
- Apostoli & concionatores cum sale comparantur. 283. init.
- Apostoli post acceptum Spiritum sanctum se dant in publicum. 284. 12
- Verba habent ad populum. 520. 18
- Apostoli ad prædicandum missi. 534. 14
- Aqua*, pro tristitia. 36. 32
- Pro abundantia. 59. 80
- Pro verbo Dei. 67. 27
- Aqua sapientiæ symbolum. 124. 23
- Aqua rerum omnium principium. 405. 6
- Aquis niuis lauari, id est, aquis mundis, & pellucidis se abluere. 145. 18
- Aquilo*, de laboribus, & ærumnis. 380. 9
- Arbor*, de homine. 374. 9. & 512. 6
- Arca* Noë, vniuersi homines. 561. 11
- Cum arca fœderis, seu testamenti componitur. ibid.
- Arca testamenti, de iustis. ibid.
- Arcana* curiosius inuestigantes carpuntur. 203. 1. & seqq. & 210. 1. & seqq.
- Archisynagoga* filia. 160. 5
- Arcus* diuinæ misericordiæ signum. 173. 18
- Arena* maris, pro diuitiis sterilibus. 15. col. 1. & 18. 1
- Arguendi* verbum. 172. 13
- Arma*, pro membris corporis. 58. 79
- Arena quibus Christus cum piis congregatur, crux est. 138. init.
- Armus*, pro brachio. 450. 6
- Ars* saltandi à dæmone inuenta. 497. 3
- Arundinum* fabula. 514. 16
- Ascendere*, & descendere, eadem, iuxta anagogem. 197. init.
- Asina*, de hominibus omnino perditis, libidini & voluptati deditis. 370. 14
- Afinus* laborum & ærumnarum typus. 260. 9
- Asor* idem ac aula. 512. init.
- Aspirandi* verbum. 40. init.
- Auaritia* longè latèque dominatur. 18. 1
- Supra omnia vitia animi vires exercet maiores, altiùsque humanis peccatoribus insidet. 19. 6
- Genus morbi periculosissimum. 21. 14
- Cum peste grassante componitur. 474. 3
- Difficile pellitur. 476. 14
- Cum febre confertur. ibid.
- Confertur cum fermento. 477. 21
- Auaritia, & munerum acceptio damnatur in his qui præsumunt. 537. 1. & seqq.
- Auaritiæ vis, & tyrannis. 474. 1. & seqq.
- Auarus*, paralyticus. 19. 6
- in Auaros sauitur. 544. 1. & seqq.
- Aulicorum* crimina. 514. 16
- Aurora*, Ecclesia. 387. 7
- De eo qui in virtute proficit. 465. 5
- Aurum*, & argentum, de verbis quæ Deo offeruntur per preces. 157. init.
- Auxilium* protectio Dei ad omnia necessaria. 16. 10
- Auxilium Dei certius in summo discrimine. 160. 4

E

- B** *Abylon* animæ peccatricis symbolum. 330. 6
- Babylonem imperij sedem Persarum furor obsidet, & atterit. 322. 14
- Balaam* mittit nuncios ad Balaam vt malediceret populum. 283. 2
- Balaam* insipiens. 212. 11
- Balaam hariolus. 302. 1
- Baldad*, id est, vetustas sola. 481. 9
- ad *Baptismum* accedens lac & mel sumebat anti- quitus. 156. 8
- Baptista* ad se venientes aquis purificat circa Iordanem. 514. 15
- Beatitas* æterna, gaudia. 32. 5
- Beatitudo, merides. ibid. 6. & 40. 50
- Quandoque lætitia hominis, quandoque Dei dicitur, & quomodo. 34. 47
- Quandoque requies Dei, quandoque hominis. ibid.
- Melli componitur. 36. 33
- Ad corpus vsque diffunditur. 40. init.
- Mensura superfluens dicitur. ibid. 49
- In infinitum durat. ibid. 50
- Sub figura conuiuij proponitur. 231. 3
- Beatitudinis æternitas. 40. 50
- Magnitudo. ibid. 51
- Beati*, & felices qui. 389. 17
- Beatorum maxima felicitas. 31. 1. & seqq.
- Beatorum gaudium, dextera. 33. 11. & 45. 1
- Cælum, & cæli cælorum. 38. 41
- Eorum ad Deum conuersio. 34. 21
- Beatorum multitudo, conuenticula. 218. 15
- Beatorum felicitatem mente versare pietatē iuuat. 468. 1. & seqq.
- Beatis omnis adest felicitas. 39. 43
- Inde omne malum exulat. ibid. 45
- Beatis vltra mensuram aliquid additur. 39. 46
- Benedictio* Isaac, & Iacob. 189. 1. 5
- Benedictio

& Verborum.

Benedictio Iudæ.	415.10	Non modò petentes audit, verùm ad petendum.	
Benedictionis parentum vis.	190.1. & seqq.	in uitat.	153.1
Benefaciendi modus extollitur.	82.9	Non modò lectum ad ostium collocat, sed & ipse	
Beneuolentia, vinculum.	350.20	se ostium dicit.	ibid.
Bestia terræ, de iis qui terrena oblectamenta ex		Spem nostram mirè promouet.	154.2
sensuum obiectis sibi conquirunt.	388.12	Christus in puppi.	160.1
Bethel, domus Dei.	157.15	Igni comparatur.	161.7
Bilinguis, qui palàm probat aliquid, clam verò im-		In cruce pendens matrem commendat discipulo.	
probat.	335.6	183.4. & 184.9	
Bonitas, pro clementia Dei.	316.8	Discipulorum fugam sub eius mortem grauitè	
Bono publico vigilandum.	304.10	dolet.	ibid.10
Borvus vuæ, de viro pio.	368.4	Supra pinnaculum templi statuitur.	228.
Bos, fortitudo.	322.15	19	
Virtutis cultor.	370.14	Hospitio excipitur à Zachæo.	231.3.7
Brachium, armus.	450.6	Eligit prædicatores pauperes, & indigentes.	
		240.12	
C		Finis legis dicitur.	250.2
C Ado, pro mortior.	48.18	Ierolimam ascendens a fello vectus Rex salu-	
Cain maledicatur ob mortem fratris.	298.	tatur ab occurrentibus.	253.15
1		Instruit Apostolos, dum eos ad prædicandum	
Cain parricida.	311.14.418.4. & 491.19	mittit.	284.7
Mortem molitur fratri Abeli.	405.9	Multa tristitia pro suggestu dicit apud Mar-	
Occiso fratre grauitè offendit apud Deum.	100.12.19	thæum.	248.11
Cain munera.	16.5	Viam pietatis adolescenti interroganti demon-	
Calix, de remissione peccatorum, & malorum in-		strat.	301.18
dulgentia.	175.28	Sponsus simul, & Gigas nominatur.	316.
Cameli, de iis hominibus qui pietatem colere in-		12	
tendunt, attamen pristinis vitiis renitentibus		Manum, vel pedem iubet abscindere, vel ocu-	
detinentur.	370.14	lum eruere, vt fugiamus scandala.	321.
Canis, pro re vilissima.	29.8	7	
Canis festinans cælos parit catulos, adag.	139.	In venditores & ementes in templo inuehitur.	
1		323. init.	
Canis, fidelitatis symbolum.	265.16	Tanquam strenuus miles ad bellum armatus &	
Canes, de prædicatoribus.	285.17	accinctus describitur.	348.7
De iniuriis.	350.17	Christus, via.	364.11
Capilli, pro diuitiis.	20.10	Qualiter in nobis nascatur spiritualiter.	374.
Capilli sponse, de sanctis, & piis viris.	563.18	6	
Cardines, prædicatores verbi Dei.	289.12	Cur ex omnibus populis Ecclesiam confaue-rit,	
Castitas ex præcepto Dei seruanda.	26.30	nec vnam familiam delegerit, vt quondà fecit	
Multo sudore comparanda.	27.35	in Synagoga.	382.3
Castitatis laus.	505.19	Transfigurato sibi ad stare facit Moysè & Eliam.	
Castra, de loco orationis.	424.10	471.12	
Caueo, idem quod obseruo.	511.3	Mittit Apostolos ad prædicandum.	523.13
Causæ viduarum & pauperum suscipiendæ.	304.	Ficum arefacit.	534.11
8		Iudiciariam potestatem attribuit iis, qui con-	
Centurio apud Matthæum.	385.17.313.2. & 522.	temnunt diuitias.	539.16
7		Christi Domini in cruce pendentis animus.	91.
Chan maledicatur.	195.10.11	6	
Chan idem quod contentiosus.	ibid.12	Christi recens nati cunabula Angelus pastoribus	
Idem quod callidus.	ibid.	protendit.	116.4
Charitas, zona aurea.	107.2	Christi passio significatur per asperionem sangui-	
Cherubin, plenitudo scientiæ.	78.8	nis aqua mixti à Moysè.	127.39
Chimæra fabula.	84.6	Christi Incarnatio arguitur.	374.7
Chiron, pædagogus Achillis.	88.6	Christi passio regni cælestis imago.	387. init.
Choreæ vnde ortæ.	497.3	Christi verba ad Nicodemum.	519.14
Vide Saltatio.		Christum Dominum cruce affixum, inimici cir-	
Christus Dominus pietatem Magdalenz à detra-		cumstant, & multis probris patientem vident.	
ctoribus discipulis defendit, & officium in se		183.6	
collatum laudat.	93.4	Christum D. cognati sollicitant, vt ascendat Ierusa-	
Imaginem futuri iudicij nobis ob oculos ponit.	95.3	lem.	535.15
Clauis David.	120. init.	Circis fabula.	87.18
Ter tentatur à diabolo.	129.8	Circulus æternitatis symbolum.	57.74
Cur asino vectus cum ascenderit Ierusalem.	129.	Circumcisionis teneri pueri causa quæ.	138.17
9		Circumcisioni octauus dies præfigitur.	376.16
Sapientia Dei.	130. init.	Claudus ad portam templi.	156.11
Radix David.	149.6	Clementia Dei, bonitas.	316.8
		Cælum, vel cælum cæli, de vnoquoque sancto.	38.
		41	
		Cælum venale proponitur.	242.11

Index Rerum,

<i>Cænomyia</i> , muscæ genus.	179.19	Obrectatoris cum abortiuo.	337.10
Pro ira diuina aduersus impios.	437.17	Cum Iuda proditore.	ibid. 11
<i>Cogitationes</i> prauæ, portæ mortis.	407.17	Simplicis cum diuite.	337.14
<i>Colentes</i> Deum, timentes.	88. init.	DetraCTORIS ad pauperem.	ibid.
<i>Collis</i> , de homine miti, & mansueto.	327.15	Inimicorum cum canibus.	350.17
<i>Columba</i> , mansuetudinis symbolum. 128. 1. 326. 9. & 327. 16		Electorum cum tritico.	364.12
Spiritus sancti gratiam denotat.	322.15	Fidelium cum area.	ibid.
<i>Columna</i> nubis & ignis in Exodo.	463.11	Ærumnarum hominum cum aquis.	388.10
<i>Coma</i> Absalon.	400.14	Hyemis cum iuuentute.	391.4
<i>Comparatio</i> sicli cum numismate.	12. init.	Veris cum senectute.	ibid.
Manus Dei ad cælum.	12.7	Peccati cum peste.	200.19
Medicorum cum gigantibus.	14. init.	Orationis cum suffitu.	423.9
Virtutis cum vite.	17.12	Iræ Dei cum flatu.	434.3
Matthæi publicani cum paralytico.	19.6	Sobolis iustorum cum arena maris.	446.15
Paralytis cum auaro.	20. init.	Auaritiæ cum peste.	474.3
Luxuriæ cum peste.	23. 5. & 26.9	Cum feбри.	476.14
Fauis cum castris militum, & stationibus.	24.	Cum fermento.	477.21
15		Mortis cum zelo.	495. init.
Apum cum exercitu.	ibid.	Regis cum leone.	512.4
Mulieris cum scala.	26.25	<i>Concionibus</i> interesse necessarium & vile. 62.1. & 65.16	
Luxuriæ cum fascino.	26.29	<i>Concionatores</i> ad apes conferuntur.	283.4
Voluptatis cum incendio.	27.36	<i>Concionatores</i> , maxillæ.	287. init.
Mellis cum beatitudine.	36.33	Imber.	ibid. 3
Æternarum pœnarum recordationis cum fumo.	45.5	Ante omnia curam temporalium euellant.	299.2
Humanae mentis cum cera.	46.9	<i>Concionatorum</i> verba, murenulæ.	283.6
Verbi Dei cum manna.	66.21.22	Vide <i>Prædicatores</i> .	
Cum torrente & flumine.	67.27	<i>Confessio</i> .	275.1. & seqq.
Diaboli cum aucupe.	86.16	<i>Conscientiæ</i> remorsus peccatorem pungit.	279.5
Timoris Dei cum igne. 89.13.16. 90. 17. & 98.		<i>Consilium</i> aliunde petendum.	35.1. & seqq.
16		<i>Consilium</i> impiorum.	493.4
Cultus Dei cum thesauro.	107.1	ad <i>Consilium</i> quales adhibendi.	493.1. & seqq.
Timoris cum charitate.	112.1	<i>Consortia</i> bonorum sectanda.	393.1
Cum equo indomito.	116. init.	Malorum fugienda.	394. init.
Egressionis Hebræorum ex Ægypto cum Baptismo.	135.3	<i>Continentia</i> multa diligentia comparanda.	27.35
Iustorum cum granis.	152.10	<i>Continentiæ</i> virtus.	505.19
Ecclesiæ cum ara.	ibid.	<i>Conuenticula</i> , de multitudine beatorum.	218.
Impiorum cum paleis.	ibid.	15	
Precum cum fauo.	157.12	<i>Conuiuium</i> apud Lucam.	381.17
Christi cum igne.	161.7	Conuiuiorum luxuries apud antiquos.	82.11
Delicti cum pœna.	193.5	<i>Conuulnerandi</i> verbum.	401.3
Mortis cum fure.	217.9	<i>Cor.</i> pro Principe.	29.3
Petri Apostoli cum filiis Israël.	221.13	<i>Cornua</i> , de fortitudine.	422.2
Via iustorum cum horis matutinis.	226.13	<i>Cornua</i> , pro præfectura, dignitate, gradu eminenti, &c.	513.7
Via peccatorum cum horis vespertinis.	227	<i>Corpus</i> Domini indignè degustantes suppliciiis ferit	
init.		Apostolus.	117.7
Ignis cum eleemosyna.	230.2	<i>Correctio</i> , disciplina.	72.2
Eleemosynæ cum aqua.	231.5	<i>Costa</i> Adami ædificatur in mulierem.	295.5
Resurrectionis Tabithæ, cum resurrectione Lazari.	234.16	<i>Creatio</i> hominis Angelis committitur.	529.14
Eleemosynæ cum indumento.	247.12	<i>Credo</i> , idem quod intelligo.	78.9
Obedientiæ cum motu circulari.	253. init.	<i>Crimen</i> committens, sibi ipsi damnum infert. 397.1. & seqq.	
Veritatis cum oleo.	270.2	<i>Crux</i> veluti gladius quo pugnatur cum Christo.	
Sitis cum mendacio.	271.6	138. init.	
Veritatis cum Rhetorica.	272.9	<i>Cruciatu</i> damnatorum apud inferos. 45. 1. & seqq.	
Prædicatorum cum vino.	282.1	<i>Cruciatu</i> damnatorum ex elapsa temporis occasione.	56.63
Apostolorum & Concionatorum, cum sale. 283. init.		<i>Cruciatuum</i> duo genera.	145.19
Concionatorum cum apibus.	283.4	<i>Cultus</i> Dei cum thesauro componitur.	107.1
Verborum Dei cum argento purgato.	291.	<i>Cultus</i> filiorum erga parentès. 183.1. & seqq. & 185.14. & 187.1. & seqq.	
7		<i>Cultum</i> non deserit parentibus iniquum.	194.
Diuitum cum iumentis lasciuientibus.	299.	6	
6		<i>Curabula</i> recens nati Christi Angelus pastoribus protendit.	116.4
Sæuiantis Principis cum Leone.	304.11		
Pietatis cum palma.	320.5		
Valentiniani cum acervo tritici.	330.3		
Sermonis inordinati cum adulterio.	ibid. 4		

& Verborum.

<i>Curæ</i> parentum in educatione filiorum. 444. 1. & seqq. & 447. 1. & seqq.		<i>Deus</i> mittit Samuelem, vt vnum quendam ex filiis Ifai vngeret in regem. 30. 13	
<i>Curiositas</i> nimia carpitur. 203. 1. & seqq.		Rogatur iudices præficeret, qui populum Israël vnâ cum Moyse iudicarent. ibid. 1	
<i>Curvus</i> apud Ezechielem. 358. 3		Mensura bona dicitur. 31. 2	
<i>Cutis</i> , rerum temporalium consideratio & amor. 471. 16		Beatitudinis nostræ mensura est. ibid.	
<i>Cyniphes</i> Ægypti. 208. 21		Deus cœli cur. 33. 13	
B		Deus consumens. 75. 9	
D <i>Æmon</i> , lco. 17. 11. & 104. 10		Deus liberalis. 80. 1. & seqq.	
Serpens. 17. 11		Deus iudex. 111. 9	
Lupus. 104. 10. & 221. 12		Moysem alloquitur multo igne circumfusus, & diris sentibus obfusus. 134. 1	
Potestas aëria. 194. init.		Mala scribit, non loquitur. 145. 20	
Malleus. 364. 10		Verbo singulari vtitur, legem dans hominibus. 151. 14	
<i>Dæmones</i> depellendi apud Lucam. 399. 8		Cum decussisset aquas maris, & iter præbuisset Hebræis, aquas redacens Pharaonem opprimit cum Ægyptiis. ibid. 16	
<i>Dæmonia</i> ab obsessis corporibus depulsa, & missa in porcos. 223. 1		Orantes facile audit. 153. 1. & seqq.	
<i>Daleth</i> littera, timor, vel natiuitas. 97. 11		Leo in nostram defensionem præstò adest. 155. 5	
<i>Damnati</i> omnium malorum molem subeunt. 50. 31		Postulatis non semper annuit. 156. 10	
Ab omni virtute absunt. 58. 77		Preces nostras anteuertit. 157. 13	
<i>Damnatorum</i> cruciatus, & supplicium. 45. 1. & seqq. & 404. 2		Non iuxta mensuram vocis, sed desiderij elargitur. ibid. 14	
Eorum supplicia meminisse pietatem iuuat. 465. 1. & seqq.		In occulto inuocandus. 158. 17	
<i>Damni</i> pœnæ quæ. 48. 19		Præstò est omnibus. ibid. 21. & 160. 1	
Quales sint. 49. 25		Extra temporalia quærendus. ibid. 6	
<i>Dauid</i> lætatur se ereptum de laqueis. 12. 5		A misericordia nominatur. 171. 6	
Quærit sibi pennas dari. 222. 15		A dando dicitur. ibid.	
Alas habere se dicit ad fugam. ibid.		Pater misericordiæ, iustitiæ autem nusquã dicitur. ibid. 7	
Deo aquam libat. 304. 10		Totius consolationis Deus est. ibid.	
Multis peccatorum veniam à Deo exigit. 337. 13		In monte docet Moysem fabricam tabernaculi. 204. 3	
Obrectatores & maledicos insequitur. 338. 18		Nobis occurrere in Scriptura sæpius dicitur. 207. 15	
In medio fratrum suorum vngitur. 414. 8		Deus bonitatis & clementiæ. 255. 2	
Berſabe vxorem Vriæ amat. 415. 12		Gladium flammeum ponit ad ianuam paradisi. 281. 14	
Iniquos diris deuouet. 489. 8		Sublatam ab Adamo costam in mulierem ædificat. 295. 4	
Numerari iussit populum, cuius peccati pœna proponitur, data optione eligendi vnum ex tribus malis. 525. 5		Multis plagis punit Pharaonem. 313. 8	
<i>Dauidi</i> inimici parant insidias. 271. 8		Misericordiæ obliuiscitur. 313. 9	
Eius laus à mansuetudine. 328. 19		Varia crimina ostendit Ezechieli, quibus fœdabatur populus Israël. 321. 9	
<i>Dauidi</i> aqua portatur ex cisterna Bethleem. 441. 7		Deus immutabilis. 323. 17	
<i>Dealbandi</i> verbum. 14. 17		Misericors & iustus. 314. 1. & seqq.	
<i>Deboræ</i> triumphus. 363. 6		Sex dies in mundi fabrica insumpsit, cur. 352. 9	
<i>Debitum</i> , pro eleemosyna. 245. 6		Cur homo factus ad virilem vsque ætatem decurrerit, senectutem tamen non attigerit. 391. 6	
<i>Decima</i> , de laboribus. 255. 4		Ad Adam peccantem accedit. 418. 3	
<i>Delictum</i> pœnæ confertur. 173. 5		Legem dat pestrepente buccina, & lampade longius lucem diffundente. 437. 16	
<i>Delitiæ</i> terrenæ, umbra. 32. 5		Trium tantum virorum Deus vocari maluit. 476. 15	
<i>Demorandi</i> verbum. 44. 24		Sibi hordeum offerri præcipit. 495. 4	
<i>Dentes</i> nulli volucrum præter vesperiliones. 128. 3		Ruinam minatur totius familiæ Heli. 524. 15	
Quare non dentur pueris statim ac nati sunt, sed post aliquod tempus. 416. 18		Conatur arcere Hebræos à petitione Regis. ibid. 16	
<i>Dentes</i> cur natura produxerit nudos. ibid. 19		Inuerso nomine Abram in Abraham multarum gentium patrem Patriarcham constituit. 525. 2	
<i>Desidia</i> , vide <i>Orium</i> .		Peccanti fœminæ supplicium intonat. 526. 7	
<i>Detractio</i> omnium malorum origo est. 338. 16		Sub quibusdam ritibus agnum iubet comedere. 528. 6	
Lepre assimilatur. 339. 2			
<i>Detractionis</i> mala. 336. 7. & 339. 1. & seqq.			
Eius pœna. ibid.			
<i>Detractor</i> cum paupere confertur. 337. 14			
<i>Detractor</i> turbulentus demon. 338. init.			
<i>Detractores</i> latrones. 336. 7			
Despiciendi. ibid. 9			
Cum Iuda proditore componuntur. 337. 11			
Instar pestis sunt. ibid. 12			
in Detractores fœcitur. 335. 1. & seqq.			

Index Rerum,

Cur per seipsum hominem non plasmaverit, sed Angelorum curæ commiserit. 529.14	Vitiorum initium. 301.14
Suffecit Saulem Samueli, qui rationem reddit coram Rege & populo muneris quod obie-rat. 539.14	<i>Dolus.</i> 225.8
Dei gratia ad omnia necessaria est. 11.1. & seqq.	Dolus, & mendacium, peccatum. 272.12
Eius largitas. 83.16	<i>Dominus</i> Abrahæ in igne apparet, cur. 17.13
Etymon. 87. init.	Moyfi in flamma & rubo apparet. 137.13
Misericordia. 95.3	Dominus, nomen iudicis, & Numen significat. 255.2
Auxilium certius in summo discrimine. 160.4	Dominus exercituum, quare. 285.16
Deo omnia accepta referri debent. 11.1	Domini iustificatio. 174.25
Deo astare, est ei ministrare in sacris. 418. col. 2. init.	Vide <i>Deus.</i>
De Deo crebrò loqui pietatem parit. 516. 1. & seqq.	<i>Domus</i> , pro mundo. 276.2
Vide <i>Dominus.</i>	<i>Dormire</i> , de Deo. 155.5
<i>Dextera</i> , pro gaudiis beatorum. 33.11. & 45.1	<i>Drachma</i> apud Lucam. 85.7
Pro omnium rerum abundantia. 546.15	<i>Draco</i> astutiæ symbolum. 311.16
<i>Dextrum</i> , quod magis carum. 287.5	<i>Duplex</i> cor, pro mendaci. 163.2
<i>Diabolus</i> Adamum per mulierem, non per seipsum aggreditur, cur. 26.24	Pro politico. <i>ibid.</i>
Formica dicitur. 68.3.1	Duplicis oculi quis. 321.8
& Formica leo. <i>ibid.</i>	Duplici animo, & duplici corde qui. 162.1
Aucupi comparatur. 86.16	Duplici via ingredi, id est, specietenus rem agere. 163. init.
<i>Dictum</i> factum, adag. 292.11	E
<i>Dies</i> sæculi, pro honore ac magistratum ambitu. 15. col. 1. & 28.1	E cclesia aræ comparatur. 152.20
<i>Dies</i> septem ad mundi opificium pertinentes, cum septem donis Spiritus sancti comparantur. 111.9	Ecclesia, aurora. 387.7
<i>Difficultates</i> studiosus virtutis necesse est subeat. 15.1. & seqq.	Cur adunata ex omnibus gentibus, cum Synagoga ex vno Abrahamo originem traxerit, 413.1
<i>Digitus</i> , vel digiti Dei, de Spiritu sancto. 256.12. & 320.3	<i>Ecclesiasticus</i> liber, sapientia nominatur, & cur. 1.1
De discretione in promendis verbis. 333.15	<i>παραπετος</i> dicitur. <i>ibid.</i> 2.5
<i>Dignitatum</i> ambitus cum calamis componitur. 28.1	Parabolæ, siue sententiæ. <i>ibid.</i> 6. & 3.5
<i>Dilectio</i> Dei, sapientia. 92.1	Quid contineat. 1.6
<i>Diligentes</i> Deum, iusti. 75.10	Vocatur compiler, seu collector, cur. 2.7
<i>Diluvium</i> vsque ad septimum diem dilatatum, cur. 315.4	Ab Ecclesiaste distinguitur. <i>ibid.</i> 8
<i>Dina</i> , filia Iacob, præda fit filiis Sichem. 213.14	Ecclesiastici libri titulus. 1. prol. 1
<i>Disciplina</i> , pro sapientia. 72.2	Author. 2. pr. 2.
Pro notitia quæ habetur à discipulo. <i>ibid.</i>	Quo tempore vixerit. 4. p. 3
Pro correctione. <i>ibid.</i>	An liber hic pertineat ad fidem. 5. p. 4
Timor Dei. 116.8	Eius authoritas. <i>ibid.</i> 1. & seqq.
<i>Discipuli</i> piscantes in mari. 16.8	Inter sacros ab Ecclesia relatus est. <i>ibid.</i> 5
De tempore vltimi aduentus, Christum quærent. 136.11	Qua lingua scriptus. 6 p. 5
Illotis manibus edunt grana confricando. 255.4	A quo Græcus factus. <i>ibid.</i> p. 6
Plures à Christo recedunt. 285.15	A quo factus Latinus. 7. p. 7
Imparati mittuntur ad prædicandum. 364.11	Huius libri interpretes qui. <i>ibid.</i> p. 8
Discipulorum fugam sub inortem Christi, Dominus grauer dolet. 184.10	<i>Educatio</i> filiorum. 444.1. & seqq.
<i>Dissidy</i> & odij inter virum & vxorem causa in virum plerumque refertur. 294.6	Filiarum. 447.1. & seqq.
<i>Diues</i> ille apud Lucam cur solus suppliciorum petierit inducias. 60.87	Educationis filiorum cura. 444.1. & seqq.
<i>Diues</i> & pauper nullo discrimine discernuntur. 158.19	<i>Eleemosyna</i> Christianorum perfectio. 155.6
<i>Diues</i> epulo. 161.8. 273.17. & 462.5	Largientem à malis eripit. 230.1
Guttas aquæ petit ab Abrahamo. 234.14	Aquæ comparatur. 231.5
<i>Diuites</i> periculosè decumbunt. 21.16	Ex præcepto danda. 233.11
Cum lasciuiuentibus iumentis conferuntur. 299.6	Odor dicitur. 234.16
<i>Diuitia</i> steriles, arena maris. 15. col. 1. & 18.1	<i>Eleemosyna</i> , vita, cur. 235.2
<i>Diuitiæ</i> potentioribus instar plumarum sunt. 20.7	Pauperis, non diuitis dicitur. <i>ibid.</i> 3
<i>Diuitiæ</i> , capilli. <i>ibid.</i> 10	Omni petenti danda. 237.1. & seqq.
	<i>Eleemosyna</i> , debitum. 245.6
	Vestigal. <i>ibid.</i> & 247.13
	Cum indumento componitur. 247.12
	<i>Eleemosynæ</i> virtus multiplex. 230.1. & seqq.
	Eius vtilitas. 235.2
	Mercus. 237.2
	<i>Eleemosynæ</i> Cornelij. 236.6
	<i>Elenandi</i> verbum. 562.15
	<i>Eliphaz</i> Themanites mendacium insectatur apud Iob. 274.21
	<i>Elisæus</i> oblata munera ob sanitatem depellit. 442.11
	<i>Egressio</i> Hebræorum ex Ægypto cum Baptismo componitur. 135.3
	<i>Electio</i>

& Verborum.

<i>Electio</i> numulariorum è templo.	139.21	Filius prodigus.	358.1. & 398.3
<i>Electi</i> ad triticum referuntur.	364.12	Filij, pro Discipulis.	176.1
<i>Elias</i> fugit Iezabelem reginam.	121.11	Et cur.	ibid.2
Existit ad ostium spelunçæ.	209.25	Quot malis subiaceant parentum iussa detre-	
Fame oppressus in Sareptam abijt, vbi hospitio		ctantes.	193.1. & seqq.
excipitur à muliere.	238.4	A iuuentute ad virtutis normam effingendi.	
<i>ev xē dēdpa γλδαστῶν</i> , id est, in cathedra cauillatorum,		358.1. & seqq.	
pro pestilentia.	337.12	Filij Heli sacrificia ritè perficiunt.	419.6
<i>Epulo</i> apud Lucam.	21.15	Filij Zebedæi primas sedes in Christum ambiunt.	
Abrahamum adoritur.	476.11	536.21	
<i>Ephraim</i> , idem ac memoria.	422.1	Filiorum mores à patre.	176.1. & seqq.
<i>Equus</i> describitur.	288.8	Eorum crimina etiam paternam innocentiam	
<i>Esau</i> monticola, & ruris amator.	122.14	maculant.	177.5
Benedictionem à patre flagitat.	326.5	Eorum instructio.	178.13
Pulmentum poscit à Iacob.	365.14	Educatio.	444.1. & seqq.
<i>Esau</i> , pro impio.	368.6.7	Filios parentum funera prosequi velato capite	
<i>Esius</i> , de virtutum exercitio, quod fit in hoc mun-		solitos fuisse.	189.10
do.	35. init.	<i>Fines</i> terræ, pro senibus.	481.12
<i>Etan</i> , consilium.	353.15	<i>Flos</i> & fructus, de sponso.	363.8
<i>Eua</i> à serpente decepta maritum adit.	117.6. &	Flores, & mali, pro amplexibus.	ibid.
525.6		<i>Fœdus</i> salis, id est, fœdus firmum.	73.3
<i>Euangelium</i> , nouum Testamentum.	373.5	<i>Fœmina</i> , lcala.	26.25
<i>Euergetes</i> , pro benefactore.	10.26	Fœminæ peccantis supplicium.	526.7
Pro reuocatore.	ibid.	<i>Fœnum</i> humanæ frugalitatis symbolum.	541.3
<i>Eunomius</i> perpetuam virginitatem genitricis la-		<i>Fœtus</i> masculus, pro cogitationibus sanctis, & piis:	
benefactare contendit.	24.10	fœmineus, pro secularibus & mundanis.	165.
<i>Eutropius</i> apud Chrysostomum.	451.4	init.	
<i>Exemplorum</i> paternorum vis.	176.1	<i>Fons</i> , de patre æterno.	62.2
<i>Exercitus</i> Hebræorum.	204.5	De filio.	ibid.
<i>Expoliare</i> , idem quod vitia deponere, & ad melio-		De lege data in Sinai.	ibid.
rem frugem transire.	15.2	<i>Formica</i> , & formica leo, de diabolo.	68.31
<i>Exquirendi</i> verbum.	160.6	Formica, operis & laboris symbolum.	265.16
<i>Extranei</i> , qui.	9.6	Formicarum industria.	68.31
<i>Ezechias</i> morti proximus, vitam petit protrahi.		<i>Fornicatio</i> ceu peltis fugiculum.	26.27
375.17		<i>Fortiora</i> , pro altioribus & difficilioribus.	202.4
		<i>Franciscus</i> Xauerius laborum exemplar.	73.3
		<i>Fratres</i> Ioseph.	537.24
		<i>Fructus</i> , generatio.	105.3
		<i>Fugam</i> discipulorum sub mortem Christi, Domi-	
		nus grauitè dolet.	184.10
		<i>Fulano</i> esta bueno, esta sano, adag.	360.11
		<i>Fumi</i> problema apud Aristot.	89.9. init.
		Eius similitudo.	ibid.
		<i>Fundæ</i> lapides, de concionatoribus, qui dæmoni ir-	
		sistunt.	289.
		<i>Fumes</i> , pro peccatis.	227.8
		<i>Fumus</i> Lazari.	32.16
		Funera lacte celebrantur.	36.8
		G	
		<i>Gabaonita</i> , de piis.	560.1
		<i>Galgala</i> , rota.	252.9
		Vitam obedientium adumbrat.	ibid.10
		<i>Gaudium</i> , vinum.	36.32
		Gaudij fames in hoc sæculo.	32.7
		Gaudia, de æterna beatitudine.	ibid.5
		Gaudia beatorum, dextera.	33.11
		<i>Generatio</i> , pro fructu.	105.3
		Genitricis Dei perpetua virginitas.	24.10
		<i>Genua</i> quasi genæ dicta.	129.4
		<i>Genus</i> humanum, de homine.	13.9.
		<i>Gigantes</i> , pro superbis.	14. init.
		Gigantes & Medici iidem in lingua Hebræa.	
		ibid.	
		<i>Gladius</i> euaginatùs regiæ potestatis insigne.	533.5
		<i>Glanci</i> fabula.	497.5
		<i>Gratia</i> Dei ad omnia necessaria.	11.1. & seqq.
		Gratia, Anna.	136.7
		ad Gratiam Dei omnia referend.	11.1
		C C c 4	
			Gregem

F

F <i>acies</i> , de prælatis & rectoribus.	523.9
in Faciem cadere, pro mente voluere vitæ huius	
exitus.	48.18
<i>Facio</i> , pro fabrico, effingo, condo.	12.6
<i>Familiaritatis</i> quanta vis cum sceleratis & impiis.	
395.12.14	
<i>Fatnus</i> , pro impio.	492.2
<i>Faunorum</i> , fabula.	85.8
<i>Fauus</i> ad castrum confertur.	24.15
<i>Felicitas</i> beatorum maxima.	31.1. & seqq.
Felicitas temporalis, sinistra.	33.11
Felicitas quandoque hominum requies, quando-	
que Dei.	34.18
Felicitatem beatorum mente versare pietatem pa-	
rit.	468.1. & seqq.
<i>Ficulnea</i> apud Lucam.	131.1
<i>Ficus</i> , de eo qui possessa virtute non contentus	
subinde se perficit.	375. init.
<i>Ficus</i> sterilis apud Matthæum.	552.17
<i>Fici</i> arboris præcipua laus apud Palæstinos.	416.
16	
<i>Fici</i> supplicium.	549.4
<i>Ficui</i> cur Christus maledicat, cum tamen alio tem-	
pore in ea fructus quærat.	158.22
<i>Fici</i> decidui, grossi.	133.9
<i>Fidelium</i> multitudo cum area componitur.	364.12
<i>Filia</i> Archisynagogæ.	160.6
<i>Filia</i> abscondita, pro innupta.	448.4
<i>Filiarum</i> educatio.	447.1. & seqq.
<i>Filius</i> , fons.	62.2
<i>Filius</i> vnicus matris viduæ.	161. init.
<i>Filius</i> , puer.	193.1

Index Rerum,

<i>Gregem</i> porcorum pascere, pro inferuire libidini.		<i>Humana</i> omni ferè lætitiæ carent, & hæc consistit in virtute.	40.7
507.init.		<i>Humanæ</i> mentis ad ceram collatio.	46.9
<i>Grossi</i> , pro ficis deciduis.	133.9	<i>Humanitas</i> erga omnes asseruanda.	195.1
<i>Guitæ</i> pluviæ, pro voluptatibus carnis.	22.1	<i>Humanitas</i> vnde dicta.	325.1
H		<i>Humilis</i> oculatus incedit.	344.10
H ædus, libidinis symbolum.	23.3	<i>Humilitas</i> magnam animi virtutem indicat.	196.1.
<i>Hæmorrhøissa</i> mulier apud Matthæum.	423.8	& seqq. & 198.13	
<i>Hællucinandi</i> verbum.	352.11	Cuiusvis appetitum sedat.	345.init.
<i>Hæppiarum</i> fabula.	85.8	<i>Hus</i> , idem ac consilium.	471.15
<i>Hæbræus</i> , id est, transitor.	395.init	<i>Hyacinthus</i> , pro aère.	197.5
Hebræi conspirant contra Moysen & Aaron.		<i>Hydris</i> sex in Ioanne.	101.init.
73.1		<i>Hydropicus</i> curatur in limine Pharisæi.	215.7
Omisso Deo & Samuele Regem postulant.		<i>Hyems</i> , pro tentatione.	263.5
526.9		Cum iuuentute comparatur.	391.4
Hebræorum exercitus.	204.5	De senectute.	481.init.
Pugna contra Amalec.	366.init.	<i>Hymnus</i> Moysis post subuersos Ægyptios in mari rubro.	205.7
<i>Helconæ</i> , passio.	136.7	<i>Hypocrita</i> .	131.1
<i>Heli</i> sacerdos eodem supplicio punitur, quo filij, qui deliquerunt.	526.8	<i>Hypocrita</i> Absalon.	132.4
<i>Her</i> , siue Ir, & Onam interfecti à Deo.	255.2		
<i>Herculis</i> fabula.	16.4	I	
<i>Herodes</i> Antipas Ioannem Baptistam mittit in carcerem.	104.1	I acob in Mesopotamiam proficiscitur.	111.13
Consultit scribas, vt Magos doceat locum infantis recens nati.	284.10	Iræ fugit fratris.	115.15
Herodiadis filia historia.	496.1	Iacob, studiosus.	122.14
<i>Hippocentauri</i> fabula.	84.6. & 85.8	Fugam arripit, & relicta Labani foceri domo patriam repetit.	123.21
<i>Hircus</i> luxuriæ symbolum.	28.44. & 556.10	Patriam repetens ex Mesopotamia exulceratum in se fraternum animum extimescit.	137.16
<i>Homo</i> , pro genere humano.	13.9	Cum Deo luctatur.	138.init.
Homo, homo, pro eximia virtutis homine.	25. colum.2.	In patriam cogitat.	177.6
Homo exigens rationem à seruis suis apud Lucam.	83.16	Qua ratione prælatus fuerit Esau.	326.init.
Homo securus redditur per timorem Dei.	91.1.	Iacob & Ioannes filij tonitru.	330.2
& seqq.		Iacob in scio focero Laban cum vxoribus & filiis, vniuersaque supellectile patriam repetit.	336.6
Cur solus in Paradiso positus.	121.13	Rediens ex Mesopotamia Angelum sibi obstitentem inuenit.	349.13
Homo, anima.	235.3	Viros sanctos adumbrat.	368.6,7
Solus inter omnia animalia à Deo excolitur.	256.11	Seruit Laban pro duabus filiabus.	371.20
Vnus inter omnia animalia verbis labori addicitur.	266.19	Morti proximus primogenitum filium suum alloquitur.	527.15
Homo, puluis.	281.15	Patriam repetens munera præmittit Esau fratri, apud quem grauitè offenderat pro arrepta benedictione.	538.3
Vnus Homo rectus conditur.	299.3	Iacobo ascensuro in Bethel domestici dant idola.	
Homo blasphemus in Leuitico.	300.9	544.2	
Incidens inter latrones.	324.20	<i>Iael</i> & Sifaræ historia.	156.8
Homo pius, adamas.	364.10	<i>Iannam</i> claudere, pro obserare ora silentio.	429.8
Holo, arbor.	374.9	<i>Icari</i> fabula.	412.5
Hominis etymon.	525.1	<i>Ierusalem</i> , soror Sodomæ, & Samariæ.	141.2
Hominis quatuor ætates quæ.	481.11	Pij & iusti.	ibid.
Hominis creatio ab Angelis, cur.	528.14	Ierusalem à Christo Domino deploratur.	322.
Hominis duplex officium iniungitur.	375.13	14	
Hominis condito Deus requiescit, cur.	173.16	Anima iusti dicitur.	ibid.
Hominis lætitiæ perfunduntur ex timore Dei.	90.1. & 199.	Ierolymorum excidium.	322.14
Hominis vniuersi, arca Noë.	523.11	<i>Iesu</i> huius libri author, quis.	3.4.9. & seqq.
Hominis iustificationis exordium à timore æternorum suppliciorum.	45.3	<i>Iethro</i> focer Moysi genero in occursum venit.	197.7
Nullus Hominum qui in hoc sæculo multa mala non patitur.	309.7	Iethro idem quod superfluus.	299.2
Hominis fè omnes pecuniarum amor inuasit, difficilèqu excutitur.	18.1. & seqq.	Moysen redeuntum ex Ægypto conuenit.	351.
<i>Homicidarum</i> pena iuxta legem.	491.17	4	
In Homicidas euitur.	ibid. 15, 21	<i>Ignis</i> sulphureus, pro verbo Dei.	67.28
Homicidium damnatur.	488.1. & seqq.	Ignis cum elemosyna comparatur.	230.2
Honor instar vnbræ insequitur fugientes, fugit autem insequentes.	410.14	<i>Imago</i> futuri iudicij proponitur.	95.3
Honor & magistratum ambitus, dies sæculi.	15. col.1. & 28.1	<i>Imago</i> & similitudo differunt.	328.18
		<i>Imber</i> , pro concionatoribus.	387.3
		<i>Impietas</i> in parentes libidini proxima.	193.3
		<i>Impij</i> , vesper.	44.24
		<i>Impij</i> initia & fines malorum ferunt.	137.init.
		Æternis	

& Verborum.

<i>Æternis flammis mancipandi</i> , nullum sibi malum adhærere patiuntur, sed ventri omnino indulgent.	137.15	mina.	205.6
Paleis comparantur.	152.20. & 364.12	Israëlis laus à sapientia, & doctrina.	8.1.2
Impij stulti ac fatui.	383.11. & 492.2	Israëlitæ, pro iustis.	12. in. it. & 560.5
Impiorum poena duplex.	55.60	Viri timentes Deum.	87.1
Illos cruciabit elapsa temporis occasio, & oportunitas.	56.63	Petierunt sibi regem præfici.	399.13
in Impios sæuitur.	434.1. & seqq.	<i>Iudæi</i> accusant discipulos apud Christum quod ante cibum se non abluerint.	185.12.14
<i>Improbitalis</i> etymon.	402.9	<i>Iudas</i> proditor.	274.20
<i>Incarnatio</i> Christi arguitur.	374.7	Iudas idem quod confessio.	276. in. it. & 424.10
<i>Infernus</i> carcer, umbra mortis.	53.49	Iudæ benedictio.	415.10
Mors ipsa dicitur.	ibid. 50	<i>Index</i> , pro Deo.	111.9
<i>Infidelitas</i> erga promissa, cum maleficio componitur.	292.12	Immemor sit iniuriæ.	537.23
<i>Inimici</i> cum canibus comparantur.	350.17	Vide <i>Prælatas</i> .	
Inimicorum hominum consortia vitanda.	501.2	<i>Iudicium</i> futurum nobis ob oculos ponitur.	95.3
<i>Iniquitas</i> , non deferre cultum parentibus.	194.6	Illud mente voluere, pietatem parit.	461.1. & seqq.
<i>Iniuriarum</i> sint immemores viri Deo sacri.	531.1. & seqq.	Iudicij extremi terror.	404.2
Iniurias remittere ingenitæ nobilitatis signum.	532.1. & seqq.	Iudicij timor, pædagogus animæ.	465. in. it.
Iniurias patienter ferre animum mollit aduersarij.	347.1	Iudicia in portis ciuitatis exerceri solita.	305.17
<i>Inspicio</i> , pro faueo.	164.3	Iudicia Dei, opera diuinæ iustitiæ.	315.16
<i>Instructio</i> parentum & filiorum.	178.13	Iudico, pro vindico in iudicio.	248.3
<i>Intellectus</i> pro sapientia.	139.1	Pro rego.	521.2
<i>Inuidia</i> inter Iacob & Esau.	336.5	<i>Iugum</i> , de lege & obseruantia mandatorum.	217.12
<i>Inuoluendi</i> verbum.	57.74	<i>Iumenta</i> , peccatores.	560.3
<i>Ioab</i> morti damnatur à Dauide.	441.4	<i>Iustificatio</i> hominis à timore æternorum suppliciorum nascitur.	45.3
<i>Ioannes</i> & Iacob primas præfecturas in regno Christi ambiunt.	141.3	Iustificatio Domini.	174.25
<i>Iob</i> Numen litat pro filiis.	111.11	<i>Iustitia</i> & misericordia differunt.	241. in. it.
Personam peccatoris induit.	311.15. & 314.14	pro Iustitia pugnandum.	282.1. & seqq.
<i>Iob</i> idem ac dolens.	471.15	<i>Iustus</i> , susceptor.	149.1
S. Iobi historia.	72.1	Reliquiæ terræ.	149.3
<i>Ionathas</i> contra præceptum patris fauam mellis gustat, ob quod iratus Dominus fugientes inimicos insequi vetuit.	493.3	Fulcrum reipubl.	150.8
<i>Joseph</i> anxius hæret, cum vxorem vidit prægnantem.	125.19	Iusti, nomina.	149.5
In Mesopotamiam proficiscitur.	189.9	Quamcunque regionem peragant, in suam potestatem redigunt.	150.11
Ad regiam dignitatem euehdus prius venditur in seruum.	254.16	Cum granis comparantur.	152.20
Interpretatur somnium vtriusque serui Pharaonis.	284.9	Regibus & Imperatoribus præferuntur.	560.1
<i>Joseph</i> Hebræus.	394.9	Iusti, thesauri.	ibid. 2
<i>Joseph</i> ad pocillatorem Pharaonis.	535.16	Israëlitæ.	ibid. 3
<i>Joseph</i> historia.	494.2	Atca testamenti.	561.11
Eius fratres.	537.24	Iustorum soboles cum arena maris componitur.	446.15
<i>Ira</i> Dei in homines viuentes sine robore, sine viribus.	53.48	Iustis præferuntur impij, ex muneribus quæ Deo offerunt.	562.8
<i>Ira</i> deponenda.	303.4	<i>Iuuentus</i> vegata.	366.18
<i>Ira</i> Dei cum flatu componitur.	434.3	Inuentutis virtus.	360.11
<i>Iram</i> fraternam fugit Iacob.	115.15	Vitia.	361.18
in <i>Iram</i> desæuitur.	555.1. & seqq.	L	
<i>Iris</i> , signum pacis.	172.11	L <i>Abor</i> via ad patriam.	35.25
<i>Isaac</i> , idem quod Iesus.	40.2	Labor & ærumnæ assidui comites pietatis.	138.17
Idem quod timor.	88. in. it.	Labor, æstus.	371. in. it.
<i>Isaac</i> caligens benedicit filiis Iacob.	126.35	Labor & peccatum idem sunt.	402.9
<i>Isaac</i> putei tres.	206.13	Labori non succumbere difficile.	143.12
<i>Isaaco</i> nomen ante conceptionem imponitur, cur.	40.2	Labores patienter ferendi.	140.1. & seqq.
<i>Isaias</i> sex alas affixit duabus illis Seraphin, qui assidebant Domino.	120.3	Labores, aquæ, quæ ex niue emanant.	145.18
<i>Israël</i> & Iacob, antiqui populi parentis duo nomina.		Labores, decimæ.	255.4
		Labores, & ærumnæ, Aquilo.	380.9
		Laborum tolerantia viam parit ad felicitatem.	35.25
		Virtutem parit.	72.1. & seqq.
		Laborum immunitas.	146.22
		Vis.	160.3
		Laborum tolerantia vtilitates innumeræ.	254.1
		Laboribus	

Index Rerum,

Laboribus Deus præfens.	160.1.& seqq.	M
Lac sanguinis flos.	156.8	
Lac & mel in fumptione baptifinatis, confuetudine antiqua.	ibid.	
Lac, de tenera ætate puerorum.	359.5	
Lactis officina, id est, vbera.	156.8	
Lacte funera celebrantur.	ibid.	
Vide	231.6.& 314.14	
Lacryma & sudor, beatitatis semina.	35.26	
Lacrymæ, semen præfentis & futuræ lætitiæ.	281. init.	
Lacus, pro tartaro.	57.72	
Lætitia fpiritualis quæ.	34.19	
Lætitia in virtute.	40.7.& 386.1.& seqq.	
Lætitia ex timore Dei.	90.1.& seqq.	
Lætitia piorum & impiorum differunt.	386.2	
Lætitia maximè pios viros decet.	ibid.4	
Lampas contempra, pietas.	382.5	
Lapides fundæ, de concionatoribus qui dæmoni in- fiftunt.	288.9	
Laqueus, pro verbo Dei.	67.28	
Largitas Dei.	83.16	
Lætitudo terræ, pro mole terræ.	15.col.1	
Pro tenuitate gaudiorum temporalium.	ibid. col.2.& 40.1	
Latro bonus apud Lucam.	157.13.& 317.17	
Latrones cum Christo cruci affixi.	91.5	
Lauare manus, idem ac opera mundare.	463. 10	
Laus Domini in pueris.	198.12	
Lazarus.	160.2	
Lena, de lingua.	292.12	
Leo, pro dæmone.	17.11.& 104.10	
Fortitudinis fymbolum.	265.16	
Vide	544.4	
Leuiathan pifcis apud Iob.	97.12	
Lex data in Sinai, fons.	52.2	
Lex, pfallerium.	113.8	
Lex timoris quare fcripta in tabulis lapideis.	115. 14	
Lex & mandata, iugum.	217.12	
Lex filii Iſraël bellum ingreffuris proponitur.	363.6	
Liber Ecclefiafticus, vide <i>Ecclefiafticus</i> .		
Librum aperire, & fignacula foluere, pro ad Deum preces fundere.	423.7	
Libidinis vitium.	22.1.& 27.39	
Vis & potestas.	24.15.22	
Lingua, pro fapientia.	121.9	
Lingua, lena.	292.12	
Lingua refrænanda, non effutienda.	329.1.& seqq.	
Linum, pro terra.	197.5	
Liuius primus Poëta.	498. init.	
Los neçios no faben de burlas, adag. Hisp. in ftultos & morofos.	478.2	
Lucerna de prædicatione.	287.6	
Luminaria cœleftia fub finem mundi in tenebras vertenda, cur.	462.2	
Lupus, pro dæmone.	104.10.& 221.12	
Lupus est in fabula, adag.	221.12	
Lupus terreſtris & marinus.	277.9	
Lufcinia, feu philomela, cur eo tantum tempore moduletur, dum ouis incubat, aut pullos ex- cludit.	177.3	
Luxuria, commune vitium, diram exercet tyran- nidem.	22.1.& seqq.	
Cum peste componitur.	23.5	
Cum fafcinio confertur.	26.29	
Luxuriæ vitium.	22.1	
M <i>Adianitarum</i> expugnatio.	29.8	
<i>Magiftratus</i> , præfecturæ, viaticum futuri fupplicij.	513.8	
<i>Maledictio</i> Noë.	189.5	
<i>Malitia</i> fuperbiæ.	345.15	
<i>Mallens</i> , de dæmone.	364.10	
<i>Malus</i> vbi bonum fe fimulat, peffimus est, adag. 133.10		
Mali nomen, vnum peccatum meretur.	401.1. & seqq.	
Malorum confortia fugienda.	394. init.	
Mala quæ iufti patiuntur, initia tantum malorum. 136.11		
Mala filiorum qui parentes inhonorant.	193.1.& seqq.	
Quæ paffuri homines fub finem mundi.	219.1	
Quæ ex fuperbia oriuntur.	342.1.& seqq.	
<i>Manaffes</i> idem quod obliuio.	422.1	
<i>Manendi</i> verbum.	25.20	
<i>Manna</i> cum verbo Dei confertur.	66.21.& 69. 39	
Manna in deferto.	82.11	
Manna, fapientia.	204.4	
Afflictio, cur.	255.5	
Mannæ nomenclatura quæ.	ibid.	
<i>Manffones</i> populi Hebræi.	73.3	
<i>Manffuetudo</i> .	325.1.& seqq.	
Ad fapientiam apta.	128.1	
<i>Mannus</i> , pro viribus.	12.7	
Manus manum lauat, adag.	305.18	
Manus & pedes, de operibus & conatibus ad vir- tutem.	321.7	
Mamus, de operibus.	333.15	
Manus Dei ad cælum confertur.	12.7	
Manus Dei dextera, beatitas æterna, & reliqua do- na fpiritualia.	386.3	
Siniſtra, omnia temporalia.	ibid.	
Manus hominum à laude alienæ.	12.7	
Manus remiffæ, id est, feffæ & diffidentes.	162.1	
Manus lauare, idem quod orare.	424.11	
<i>Maria</i> futuræ felicitatis fymbolum.	37.38	
Maria vngit caput Christi vnguento nardino. 276.2		
Maria & Aaron fratri oblatrant.	305.19.& 487. 16	
Maria leprâ percuffa.	337.10	
Maria Moyfi fratri fuo detrahit.	339.2	
<i>Mater</i> Ioannis & Iacobi à Christo petit primas fe- des dari filiis.	330.2	
<i>Matrimonium</i> inſtans neceffitas.	27.37	
<i>Matthæus</i> publicanus cum paralytico confertur. 19.6		
<i>Marutimum</i> , de piis.	44.24.& 387.9	
<i>Maxilla</i> , de concionatoribus.	287. init.	
<i>Medicorum</i> ad gigantes comparatio.	14. init.	
Mel cœli, pro fudore.	74.4	
Pro fyderum falua.	ibid.	
Pro aëris purgatione.	ibid.	
Mellis natura & præftantia.	ibid.	
Mellis cum ærumnis compositio.	ibid.	
<i>Melchiffua</i> etymon.	414.7	
<i>Membra</i> corporis, arma.	58.79	
<i>Memoriale</i> , paruam libellum apud Hispanos. 433.7		
<i>Mendacium</i> ægrè fubfiftit.	270.1.& seqq.	
<i>Mendacium</i> multiplex.	273.16	
<i>Mendicus</i> amicè excipiendus.	241.1.& seqq.	
<i>Menfura</i> bona, de Deo.	31.2	
<i>Mentis</i>		

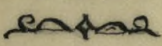

I. DE PIÑA

COMENT.
IN
ECCLESIAST.

B
1
42